

Са старих жица: песме, 1931.

Садржај

Посвета

По висинама и дубинама

L'amour platonique

С болесничког одра

Жучне и веселе риме

Тишине и крици

Снови

Са наше голготе и црвених њива

Романсе и баладе

821.163.

41-14

СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА

КОЛО XXXIV. Бр. 225.

СТЕВАН П. БЕШЕВИЋ

СА СТАРИХ ЖИЦА

ПЕСМЕ

СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА

КОЛО XXXIV. БР. 225.

СТЕВАН П. БЕШЕВИЋ

СА СТАРИХ ЖИЦА

ПЕСМЕ

БЕОГРАД

1931.

M. B.
48774

ШТАМПА И ПОВЕЗ
ИЗДАВАЧКОГ ПРЕДУЗЕЋА „НАРОДНА ПРОСВЕТА”
БЕОГРАД

* * *

Познајући људске слабости и страсти,
ову књигу строфа посвећујем свима. —
Одајући свима једнаке почасти,
прилазим с љубављу добрима и злима...
Добрима и злима; —
јер човек је зао,
и толико пао,
колико га Добро није хтело стићи,
и кол'ко га бољи нису знали дићи...

Писац.

ПО ВИСИНАМА И ДУБИНАМА

ЖЕЉА

Ево шта ја желим: Трпети, и мирно
Чекати свршетак и патњама крај;
Да све тихо мине, к'о крило зефирно,
У вечерњи сутон, кроз расцветан мај...

Угушити врисак бола на врхунцу,
И насмешен проћи кроз живот и свет;
Уздићи се духом у висине, к' сунцу,
Где је Икар смрћу платио свој лѐт...

Ронити дубином плаве Васељене;
Проћи к'о метеор кроз звездани сјај,
И тада, к'о Титан, о врх неке стене
Разбити све сумње, бол и уздисај...

Сићи из етира с венцем нових нада,
Ширећи над Земљом благослова знак;
И бацити преко срамних барикада
Сноп сунчевих зрака у пустош и мрак...

Узети с небеса, и понети доле,
К'о негда Прометеј, нов пламен и жар,
Да све који мрзе, и који нас воле,
Обасја божанског измирења дар...

Да нам, загрљеним' у великој зори,
Дотакне се чела пун милоште длан,
Онога чија је Проповед на Гори
Остала до данас неостварен сан.

DE PROFUNDIS

Бесно цичи леден ветар севера,
 Као врисак са дна пакла Сотоне;
 К'о да урла зла савест и невера
 Од радости, кад врлина потоне...

Тресе ветар као махнит капије.
 Са звекетом крај прозора прџлети,
 К'о очајан витез, кад се напије,
 Што свој севдах не може преболети...

А ја седим; пребирам по жицама
 Што сад звоне о прошлости песмама;
 О минулим пролећима, тицама;
 Пресахнулим изворима, чесмама...

... Што је прошло, знам, неће се вратити.
 Под плочама леже дани радости.
 О, како сам жељан их позлатити
 Елегијом прохујалој младости...

Троших дане у амбисе бездане,
 Дајућ' штедро своје срце свакоме.
 Точио сам сласт у ноћи звездане,
 Да их сркну туђе усне лакоме...

Туђе усне... Док сам ја испијао
 Жуч што су ми за ударје давали,
 Сви које сам ја на груди свијао;
 Који су ме лажима успавали...

... Сад горчину осећам у устима,
 И у души неизлечне ранице;
 Док напољу, улицама пустима,
 Вриште ветри к'о пијане званице...

... Бесно цичи леден ветар севера,
 Као врисак са дна пакла Сотоне;
 К'о да урла зла савест и невера
 Од радости, кад врлина потоне...

ПСАЛАМ

Господе, мој Господе; знадох, и добро знам,
 Да ћу остати несаслушан и сâм...
 Сâм, као пустињак, к'о бедни испосник
 Што вапи узалудно, и Тебе чека будно,
 А Ти му не чујеш ни вапаје, ни крик;
 Што узалудно чезне да чује Твој глас;
 Да Тебе чује; да види Твој лик;
 Што заман тражи у молитви спас,
 И остаје сâм...
 Остаје у глувој пустињи сâм...

... А глас Твој можда носе громови,
 Од којих се тресу наши бедни домови.
 Можда се лик Твој кадгод у муњама јави,
 С троуглом златним на владарској глави...
 Ал' то је тренутка милион'ти део,
 У коме душа од страха застрепи,
 И засену очи...
 Па ко би у том блеску згледати Те смео,
 А да не ослепи! —

... О, већ одавно моја душа ходи
 Стрменом стазом, која вису води
 Древнога Синаја...
 Ал' узалудно. — Путу нема краја.
 Нит' циљу стижем, нити видим мѣту...
 Нит' ћу јој стићи на овоме свету...

... А ја Те молих. Молих Ти се вазда;
 Теби који ме из ничега сазда
 (Како то стоји у Твојим књигама);

Теби који ме, у доброте часу,
 Обилно обасу свим даровима прве младости,
 А после, патњом и бригама,
 И сузом бола, место радости...

... Не молих Ти се никад' за себе,
 Нити за срећу своју.
 Не тражих никад, ни овде, ни тамо рај,
 Ни птице с рајских грана...
 Ни да ми кажеш, Господе, кончину моју,
 Ни число мојих дана;
 Јер знам да је све сама сујета,
 И власт, и слава, и сјај...
 Да је све тако пролазно; да је гроб свега крај...

... Али Те молих, Господе,
 Под Гором, са стрме падине,
 Да опет нам процветају опустеле наше градине;
 Да љубављу процветају, и да замиришу
кринови,
 И да Ти буду једнаки сви у милости синови...
 Да свима зрак топлине даш,
 И једнак сунчев сјај; —
 ... Толико само, Оче наш;
 Да буде лакши издисај; да буде лакши крај...

... Али, ја знадох, Господе; знадох, и
добро знам,
 Да ћу остати несаслушан и сâм...
 Сâм, као пустињак, к'о бедни испосник,
 Што вапи узалудно, и Тебе чека будно,
 А Ти му не чујеш ни вапаје, ни крик...
 И он остаје сâм...
 Он остаје у глувој пустињи сâм...

===

ЗИМСКИ ДАН

Покрило се небо облацима сивим;
 Са мутне висине снег полако пада,
 К'о хермелин сјајни, на „Долину Јада“; —
 Дар, скупоцен, царски, мртвима и живим...

Гле, под мојим окном како голе гране
 Процваше бехаром, и, к'о с оног света,
 Сећање се јавља о белини цвета,
 К'о сан један драги у срећније дане.

... Разгорело грање, у сиротној пећи,
 Прича ми о ноћи, небу, пуном звезда;
 О зорама, лишћу, прохујалој срећи,
 О цвркату милом са жбуња и гнезда;

О сутону плавом, вечерима, миру;
 О шапату чудном по грмљу и трави,
 И о заљубљеном младоме пастиру,
 И о једној лепој златокосој глави...

... Слушам причу, слушам; дочаравам дане
 Срећнога пастира, покрај свога стада;
 А напољу ветар тихо љуља гране,
 Док с мутне висине снег полако пада...

НЕБЕСКА МЕХАНИКА

Заронили смо у дубине умом,
 И захватили са мрачнога дна,
 Са много хвале, и с великим шумом,
 Бисерна зрна оствареног сна!..

Загледали смо у небеске сфере
 Кристалним оком, а далеки вид
 Тад откри свету да нису шимере,
 То што је божји заклањао зид...

... Небо, ни Земља, нису више тајна.
 Знамо Постање, па знамо и крај.
 Знамо да наша та планета сјајна
 Једнога дана биће залогај
 Судара неког, эле карамболаже,
 На билијару, што од звезда ври.
 Рачун је тачан, на длаку се слаже,
 К'о што је тачно: трипут један, три.

... Биће то успех једне резултанте,
 И интегралан, непогрешив збир,
 И „Комедија“, коју ни сам Данте
 Опев'о не би... — Затим, мрак и мир...

А после ће се још милион лета
 Вртети Земља кроз магле и мрак;
 И још ће дуго, к'о зна са ког света,
 У привиђењу гледати јој зрак.

Кроз Васељену јуриће планета
 Старом елипсом, као што је ред;
 Хладна и мрачна, к'о авет уклетата,
 Носиће мртве кратере и лед...
 — — — — —

Заронили смо. — Наше моћи умне
 Продубеле су небеса и гла,
 И изнели смо, с много хвале шумне,
 Мудрост познања и Добра и Зла...
 — — — — —

Платисмо Знању лепту свога дуга.
 Мудрошћу сада богатимо свет. —
 Ми смо пронашли квадратуру круга,
 И Тицу Плаву, и чаробни цвет!

Не клања небу више душа смерна.
 Човек је стег'о у песницу длан...
 Дошли су дани славнога Жил Верна,
 Јер, све је јава; све што беше сан!

... Заронили смо у бића и ствари;
 У све дубине, широм, у бескрај;
 И срушили смо сав поредак стари,
 Да новом свету дамо нови сјај...

... Заронили смо; али море суза,
 Бола и патњи, нема гњурца свог...
 ... О томе ћути наша јадна Муза,
 И наша Мудрост, и Небо и Бог!

====

СЕЋАЊЕ

Падало је вече; тамнела је река
 И плава брда у свечаном миру.
 Шуштало је грмље јасмина и смрека
 Кроз мрмор воде у дубоком виру.

Шумело је грање високих топола,
 У модром плашту од сутонске свиле,
 Као уздисаји неутешног бола
 Несрећних душа што су срећне биле...

На немирне воде и обале травне
 Бескрајних сенки спустиле се пруге,
 Док је на равнице, пуне, водоплавне,
 Слазио сумрак с веловима туге...

Тада ми се причу лепршање крила
 К'о лет невидљив из скривених гнезда; —
 Ил' је то нека сетна душа била
 Што с криком оде у светове звезда...

====

СИМФОНИЈА ПРОШЛОСТИ

Одлетеше моји леџи дани;
 Ведре зоре ; моје ноћи јасне;
 Звезде и славуји...
 Уђуташе њине песме гласне,
 Само негде немили гаврани
 Кобно гракћу, — а даљином хуји
 Тужан припев једне песме страсне...

Свуда мрачно. — Ни сунца, ни звезда.
 Мутне зоре над водама слазе;
 Тужно теку струје. —
 Опустели лугови и стазе;
 Празна стоје напуштена гнезда.
 Копци миле побише славује;
 Пустим пољем моје ноге газе...

Где је сунце; где су златни зраци
 Ведрих зора? — Где су чежње вреле
 Што их живот бЃди? —
 Све помреше као руже свеле;
 На гробљишта падају сумраци;
 Мртву прошлост оплакују груди
 Што су некад вечну срећу хтеле...

Све је прошло... Жеље, — мртве ствари..
 На дну вира моја срећа спава,
 К'о уклета вила...
 Над безданом тужно подрхтава
 Моја душа као галеб стари
 Чија моћна ослабише крила
 У бурама са језера плава.

ПРОСТА ПЕСМА

Мој зидни часовник, с две сказаљке крње,
Сипљиво клопара; — знам, није му лако;
Ал' док њему бива све теже и црње,
Он једно, те једно: „Ако! ако! ако!”
Све у ритму тако, сат се теши стари,
А један по један точак му се квари...

Рђа му нагриза осовина челик;
Спирала се једва одвија и стеже,
Види се, последњу снагу већ напреже...
Ох, како је јадник у несрећи велик!
Без роптања сноси своју патњу лако,
И стоички брекће: „Ако! ако! ако!”

Као да је наш'о сву формулу просту:
„Нек' је живот патња, — треба да се живи.
Је ли зло наишло, злу се не противи,
И увек се надај немилومه госту
Ком' ће на послетку у загрљај свако...
Но, па шта је с тиме? — Ако! ако! ако!”

... У благој тишини слушам како дише
На зиду часовник (ил' ме чуло вара?);
И докле ми перо по хартији пише,
И ватрица бедна у пећи пуцкара,
И док ми се душа над безданом вије,
Мој стари часовник задихано бије;
К'о што бије срце заморено свако,
С помирењем дивним: „Ако! ако! ако!”

... Шта ја желим тако? — Откуд туга ова,
И мис'о о давној трагедији Христа?
И што ми се муте пре очима слова,
Док на листу белом једна суза блиста...
Гле, часовник стари како тихо граби,
Са последњом снагом, сате и минуте...
Ох, како смо слаби! — Ох, како смо слаби!
Док велике душе трпе, носе, ћуте;
И судњег тренутка одилазе лако...
Мирно; с једним: „Ако!”

КУДА ?

Куда ћеш, душо, сад, кад зима стиже?
И зашто шириш већ уморна крила?
Заман те чежња у висине диже; —
Прошли су дани цвећа и априла...

Кроз тебе ти'о већ снегови веју,
И с мразом свићу твоја мутна јутра;
Твоја те сунца све слабије греју, —
И могу да се погасе већ сутра...

Жудње се твоје по хаосу крећу,
И блуде морем бледе небулозе,
Док ти још лебдиш, етерна, по цвећу,
У дане сиве стварности и прозе...

Около тебе треште бесне свирке
Оргија црних. — Ти, у лудој вери,
Још мислиш да ће моћ вештице Кирке
Пасти са људске опчане звери...

Ти пружаш руке у свемирске тајне; —
Звезде су увек твоја радост биле; —
К'о мало дете, кад шљокице сјајне
Спази на плавом јелеку од свиле...

А све је касно... Сад, кад зима стиже,
Ти заман шириш већ уморна крила. —
Заман те чежња у висине диже; —
Прошли су дани цвећа и априла...

КА ЗВЕЗДАМА

... У овом свету, — ја то добро знам, —
Тешко је срцу наћи топла гнезда;
Срцу, у ком' се кида нит, по нит,
И које с криком подижем до звезда,
Јер овде сломих свим надама штит; —
У овом свету, — ја то добро знам...

Зато ћу нову жртву ја да дам:
Донећу с неба сјај звезданих свећа,
И један сунчев, један сунчев зрак,
И Христов завет из давних столећа;
Да љубав сине кроз мржње и мрак; —
Зато ћу нову жртву ја да дам...

... Да љубав сине, и потоне срам
Што на доброту баца мрачне сенке,
И прља сјај, и прља њезин лик
У бесном тутњу грешне теревенке; —
Да небо чује људског бола крик; —
Да љубав сине, и потоне срам...

... Ка звездама ћу узнети се сам,
На крили душе, до небеског свода,
И с криком срца, да се затре траг
Крвавој мржњи целог људског рода;
Да једном сконча побеђени враг...
Ка звездама ћу узнети се сам...

У ВИХОРУ

Облачне су, бурне, моје вечери,
И кад звезде небом се заблистају. —
С мога срца не топе се глечери
Ни с пролећа, кад шуме пролистају.

Мојом душом тутњеви одјекују,
К'о громови небом кад учестају.
У мом оку плаве муње векују;
Севну, плаћу, притаје се, нестају...

Притаје се, скривају се, мирују,
Када чујем из дубина гласове,
И осетим, к'о да ме додирују
Свете руке у немирне часове...

О, ја знам то добро ко ми говори;
Ко стишава ову буру у мени...
То су душе, које красе ловори,
И божури кржави и румени...

Свака носи знак ране на недрима,
И праштање овом добу гадости,
Ком' је срећа сва у блудним бедрима,
И у злату све жеље и радости!

... С утехом ме те руке додирују.
Реч утехе шапућу ми гласови.
У праштању моју буру смирују, —
Док полако теку тужни часови...

===

ЋУТАЊЕ

Ноћ. — Облачак дима од многих цигара
Немирно се вије. — Ваздух густ и млак;
На крилу ми седе моја туга стара,
А кошава урла кроз варош и мрак...

— Откуда си дошла, гошћо ми незвана,
И што црним велом кријеш бледи лик? —
Долете ли, питам, с јатом кобних врана,
Ил' те гони к мени људског бола крик?

— Јеси л' дошла с неба, ил' из црног пакла?
Води ли те к мени твој увређен стид? —
Одговора нема... Ветар тресе стакла,
И удара бесно крилима о зид...

... — Што си дошла? — питам. — Одговора
нема;

Само дах ледени што осећам њен,
Као смрт кад грли рукама обема
Свој, по вечном реду, изабрани плен...

— Зашто дршћеш? — питам. — Ко те амо
гони?

Је ли ти на трагу дивље хајке пас? —
Одговора нема. — Кроз кошаву звони
К'о погребна песма у поноћни час...

Звони песма, звони, час даље, час ближе...
Ил' то само хуји у мени са дна,
Где кржави талас пени се и диже
Усред ове ноћи, без мира и сна. —

... Ослушкујем. Чекам. — Земља, Небо, ћуте.
 Једна суза кану у бојама дуге. —
 Ноћ тече и носи сате и минуте,
 У том загрљају моје старе туге...

Ноћ тече, а ветар вршти, урла јаче. —
 Прође ли то светом заборављен Бог? —
 ... Негде из дубина к'о да неко плаче;
 Ил' је то јецање лудог срца мог...

МЛАДОМ ПЕСИМИСТИ

Дигни бледу главу! — Подигни те очи!
 Зашто тако снужен и погружен ићи? —
 ...Мрак је? — Па нека је! — Гордо напред крочи;
 Свеједно куда ћеш, и где мислиш стићи!

Трагови су свуда сасвим истих стаза;
 Све пустињи истој вију се и воде,
 Без извора живих и цветних оаза, —
 Где костури леже к'о жртве Слободе...

Ноћ те плаши, је ли? — Сваки твој тренутак
 За тебе, у мраку, само патњу значи? —
 А ти, дај, осветли душе сваки кутак;
 Тада, изван тебе, нек' се све замрачи!

У себи ћеш наћи сва сунца и сјајне
 Звезде једног неба које вечно блиста;
 Ту ћеш наћи страшно Откровење тајне;
 Осетићеш Бога и близину Христа...

И зашто је, знаћеш, у крвавом знаку
 Натуштено Небо и Земља и људи,
 И зашто све тоне у магли и мраку,
 Где развратом дишу обнажене груди...

... Стид је мртав. — Човек, унижен, без части.
 Сурвао се понос у мржњи и злоби;
 Док ужасан точак, завитлан од страсти,
 И остатке Добра без милости дроби!

О, под овај жрвањ пада све што „смѐта”. —
 Не брине, и тебе скоро ће да смрви...
 И мене! — Јер нисмо плод отровног цвета
 Чије семе живи у проклетој крви!

ВИЗИЈА

Да ли сан то беше, ил' тренутак јаве,
 Кад међ' сном и јавом прекину се међе?
 ...Једне ноћи спазих изнад моје главе
 Сен утваре неке, од мрамора блеђе.
 „Пођи са мном,” рече, „у храм вечне Тајне.
 Двери ти се ноћас отварају сјајне”...

...Пошао сам. — Храм је одсјаив'о близу
 Под звезданим сјајем, ове ноћи бурне.
 Кад уђосмо, видех, у дугоме низу,
 Пред олтаром црне и кристалне урне.
 Кандило пред сваком дах тајанствен љуља,
 А у кандилима сузе место уља...

Изнад урни тужно повиле се палме,
 Свеле, и већ своје дотрајале дане...
 Тад невидљив хор је запевао псалме,
 И тихо су суве зашустале гране. —
 Кандила су тада затрепала јаче,
 К'о сваки пламичак да за нечим плаче...

„То су твоје урне...” — сен ми шапну меко. —
 „У овој су Наде; ова Љубав крије;
 Овде Идеали које си ти чек'о;
 Овде Чежња што се испунила није...
 А у овој Младост безбрижна ти лежи;
 Прах Вере у овој... Сад све знаш, и бежи!”

... Златних двери за мном склопише се крила,
 И тамни је застор са шуштањем пао. —
 ... Где ли је те ноћи моја душа била,
 Нити сада знадем, нит' сам тада знао. —
 Али једно знам: да, кад животу бурном,
 Пърке нит пресеку, тад ћу љуску свући,
 И у свој Пантеон с последњом ћу урном,
 С мојим мртвим Болом, сав насмејан ући...

РЕЗИГНАЦИЈИ

Ти си мени дошла сред јесени позне,
 Кад је човек побр'о све плодове драге;
 Кад већ мирно усну све земљине снаге
 Под копреном магле, ледене и грозне...

Ти си мени дошла са сунцем, из таме,
 Да огрејеш моја израњена крила...
 Под додиром твојим нежним као свила,
 Сада моје ране зацељују саме...

Ти си хтела да ми нова зора сване;
 И она ми свиће... јер ти носиш собом
 Измирење светло живота са гробом,
 Пред вратима вечним велике Нирване...

КРОЗ НИРВАНУ

Као златни паук у Свемиру плавом
 Лебди, плете мрежу од ваздушне свиле,
 И док у њој душе још за Земљом цвиле,
 Он их редом поји вечним заборавом.

Са осмехом ледним Он им муке прати,
 И вуче их к себи, горе, више, више,
 У румени облак, кроз сребрне кише,
 Где прво Сазнање још не значи: Знати...

Смрт и Живот ту су преорали међе;
 Све је Све, и — Ништа; — векови минути...
 У прабини златној Космос мрачно ћути,
 Замршен у конце од бескрајне пређе...

Васиона ћути; прах звездани веје;
 Умрле планете лутају кроз магле...
 ...И у тај су хаос моје чежње нагле,
 Не знајућ' о Њему ни ко је, ни где је...

Ни крика, ни гласа. Кроз Ћутање роне
 Давно мртва сунца, још порубом златна;
 Само у мом срцу љуљају се клатна,
 И болови тучни кроз Нирвану звоне...

ЗАШТО...

Једне мрачне ноћи, кад су зимски ветри
 Прозорима тресли и шибали стакла,
 Кад је несаница мучила ми душу,
 Одједном се стара завеса помакла,
 И док сам, ужаснут, привиђење чек'о
 Кроз прозор је лице завирило неко,
 Младо, као доба прошло и далеко;
 Тад завеса паде...

Ко то беше, не знам. — Ко би тајну знао,
 И што ноћ се кашто с нама шали тако; —
 Ил' ничег не беше; можда; али ја сам
 После дуго, дуго, не знам зашто плак'о...
 Ветар је тад' звижд'о у близини јаче,
 Као да се смеје човеку што плаче...
 ...Човеку, што плаче...

ЊЕМУ

Не призивам Тебе у тренутку туге,
Кад посумњам да ће икад боље бити;
Јер чему да слушаш глас Твојега слуге? —
Нашто реч, кад мисли не могу Ти скрити?

Не призивам Тебе, кад ми срце врело
Грчи се од бола, замире и стаје;
Јер моја се душа нит' плаши, нит' каје
За све што је са мношћу Искушење хтело.

Не призивам Тебе; нит' молим, нит' просим
За дарове Твоје; ал' верујем да си
Био, и да јеси. — У себи Те носим,
И себе у Теби. . . И док тутње часи
Вечности крај мене, по бескрајном путу,
Ја без страха чекам последњу минуто. . .

НА ПУЧИНИ

Тражио сам на дну душе
Што не могох наћи горе.
Заман! — Сад се сузе суше,
А постају дубље боре. . .

То што тражим, неће дати
Ни вис неба, ни дно душе;
А таласи чун ми прате,
Запљускују и певуше:
. . . „Док удариш длан о длан,
Оде живот као сан!“ — . . .

ОЧЕ НАШ. . .

Оче наш, јеси ли Ти? — Или, Ти, ко си,
Коме дадосмо име к'о и другој ствари. . .
И свукосмо Те доле, к нама, са престола Твог, —
И снимисмо Ти лик, величанствен и стари,
И сада знамо какав облик носи
Јехова, Алах, Брама и Бог. . .

Јеси ли Ти утвара само нашег маштања,
И символ доброте, праштања?
Ил' деспот што робље држи у мемли. . .
„Да буде твоја воља на Небу и на Земљи“? —
Монарх и Самодржац укупне власти,
И инквизитор за наше страсти? — . .

Господе, јеси ли то? — Или, Ти, ко си,
Што тако дивно шараш цветове?
А нежан. . .
У страшном гневу рушиш светове!
Чији дах један у хаос носи
Све што си сам Ти створио,
И с прахом равни непокорне,
И оне што си покорио!

Ти који држиш у својој армади
Суђаје грозне, свеопипљиве,
Што чине да мру и гину млади,
А држе старце сипљиве. . .
Што милионе море глађу,
Док један ужива, а сит. . .
И потиштених трошну лађу
Стрпљења и надања,
Руше у пену, ломе о стену страдања. . .
Док зликовцу су штит!
. . . Видиш ли слутњи страшно врење?
Не води нас у искушење,
У сумњу што мрзне ум. . .

МОЈОЈ КЋЕРИ

Стварност је, дѣте, што те вечно плаши;
 А волео бих да си храбра више,
 И, пркосећи, — док олуја брише, —
 Да гледаш мирно Мамона што бесни;
 Јер, ми смо, дѣте, бар толико свесни
 Овога доба, кад и лупеж сваки
 Подиже руку да се звезда маши; —
 Да се звезда маши. . .

Стварност је, дѣте, што те вечно плаши,
 И зато ти је, знам, милије вече,
 Кад заморена крв кроз вене тече.
 Јер узбуђења престала су дневна,
 И ближи нам се ноћ, к'о бајка древна,
 У црном плашту, са светим напитком,
 У чудотворној и свемирској чаши;
 И свемирској чаши. . .

Тек један гутљај, — и све што је било;
 Све што си с болом гледала тог дана,
 Одлеће тромо, као јато врана. . .
 Ни крика њиног не чујеш, ни грака;
 Нити се чује на пучини мрака
 Узбуркан талас да срдито пљусне,
 Кроз ваздух кобно кад просеца крило;
 Кад просеца крило. . .

Ја знам да тада твоје драге усне
 Стегнуте ћуте. Мис'о недогледом
 Луга; а осмех, на лицу ти бледом,
 Титра к'о одсјај златног ореола. . .
 И, под тежином човечанског бола,
 Ти мрштиш чело, јер за чисту душу
 Визије те су ужасне и гнусне;
 Ужасне и гнусне. . .

. . . Стварност је, дѣте, што те вечно плаши. —
 Видим је и ја. — Ено, где се цери
 Из једног угла; сва посута златом. —
 Очи јој свѣтле к'о у страшне звери. . .
 Ал' и њој Кронос већ стоји за вратом
 Са оштром косом, и пешчаним сатом.
 И с нашом жучи, у — препуној чаши;
 У — препуној чаши. . .

ПЕСМА ЗЕМЉЕ И ЖИВОТА

(Зрелој младости)

Где су ваше бајке, те играчке слатке?
Где принчеви леви и дивне принцезе? —
Где виле; где снови, оне среће кратке
Што детињској души златне бајке везе,
И блешти к'о сунце с површине глатке? — ...

Нема више, нема, принчева ни вила. —
Помреше принцезе, одлетеше бајке;
Само њина крила, к'о танана свила,
Шуште изнад гроба ваше стара-мајке,
У вечери благе цветнога априла...

... Нема више вила. — На златноме везу
Од шарених бајки избледеше нити. —
Приче о принцези и младоме кнезу
Мирно леже негде испод јела вити',
Што стоје к'о црне страже на опрезу...

Где времена нема да се бајке везу,
Сан детињства прође и нема га више; —
Намрштена јава куца вам на врата,
Да са ваших душа прах позлате збрише,
К'о јесењи ветри и ледене кише...

Нема више бајки. — Више се не снови. —
Трг'о вас је Живот као топ са града.
Још снени, не знате шта се с вама збива,
Ни чему се душа од Живота нада, —
А детињство прође к'о сетна балада...

Само у даљини румене се пруге,
Као у свитање, кад се сунце рађа. —
То носи пучином тајанствена лађа
Детињство и снове, — док од ваше туге
Над њима се свија лук шарене дуге...

Но, док ваши снови у недоглед плове,
И мре песма њина у последњем звуку,
Чујте где вас Живот пробуђене зове,
Пружајућ' вам братски своју моћну руку;

И кличе: „Сви к мени, радосно и смело,
Мада моја стаза не горди се цвећем;
Али на њој сваки сан постаје дело,
Јер ја са далеких звезда к вама слећем; —
Ја сам тај што Свемир држим и покрећем! —..

Ја вам рај кроз бајке у детињству дајем,
Јер тад су вам душе још везане с небом,
Да доцније станем с будним нараштајем
На Земљу, где труд се награђује — хлебом...

Где времена нема да се бајке везу,
Јер казалке овде брзином се мичу. — ..
Однеле су бајке принца и принцезу
Што у дечја срца носе слатку језу,
Да у њима тада рајски снови ничу...

... Сад нема тих снова; — однели их вали...
Од данас нек' хлебац у зноју вам прија. —
Живот ће вам младе душе да прекали,
Да у свакој звезда радости засија,
С песмом о Животу, — док сневају маћи“...

L' AMOUR PLATONIQUE*

ИНТИМНЕ СТРОФЕ

* Овај циклус песама постао је у годинама између 1906 и 1912, а већи део штампан је у Бранковом Колу.

У неким песмама тога циклуса учинио сам извесне измене, чиме су добиле сада, у овој књизи, свој дефинитиван облик.

Писац.

ПРОЛОГ

Дошло је мирно вече, са звездама, и на̄с
 Затекло у пољу; тад један нежан глас,
 Сељанке младе неке,
 Изви се с песмом чежње, из њене душе меке. —
 ... Закружила је чежња кроз ливаде и гај,
 И уздигла се лѣтом, горе, у звездан сјај...

Зашумело је младо јасење, и тада,
 Шапутало је лишће: „Слушајте,... слушајте сада
 Песму љубави кад душа невина
 Лебди у вису, к'о крила шевина,
 И нежна, к'о трешњев бели цвет;
 К'о дивљих ружа мирисни сплет...
 Слушајте песму ту...”

И ми смо је дуго слушали. — Велике љубави моћ
 Очарала нас, — док мирно падаше ноћ
 По гају и по травама;
 Док звезде сјајем трептаху
 Над нашим погнутим главама.
 Срца су нам мирно куцала;
 Мисао звездама лутала;
 Песма се полако губила, па заћутала...

Пођосмо тада. — Хладна ти рука у мојој се
 грејала,
 И ћутали смо, али иза нас к'о да се рђља смејала.
 То беху, можда, нимфе и фауни,
 Тај шумски, пожудни свет,

Што је с церењем за нама ишао,
 Газећи траву и цвет...
 Само је младо јасење
 Шаптало тихо за нама,
 И с љубављу нам се клањало
 Зеленим својим гранама...

СА ЗВЕЗДАМА

Наша љубав две су звезде мирне,
Загрљене сјајем,
Нетелесним, зрачним загрљајем,
К'о две душе, светле и етирне...
Наша љубав две су звезде мирне.

Упоредо вечним путем круже
За својом планетом,
Што трепери високо над светом,
И просипа љиљане и руже...

Пољупци су ваздушни, етерни,
Чисти, и бескрајни,
У свемирској и божанској тајни; —
Две су звезде љубавници верни...

Наша љубав две су звезде блиске,
Што у вечном крају
Загрљене трепере и сјају,
Без пожуде страствене и ниске...

У Свемиру, кроз путеве млечне,
У ваздушном свету,
Зрацима се милују у лету,
К'о две душе, а душе су вечне...

Наших душа звезде смртне нису;
Никад се не гасе. —
Чиста љубав у вечности сја се,
На небесном вису...

ПРИЧА

Слушај, драга, да ти причам једну кратку причу
стару
О мајстору Леонарду, о славноме том сликару. —

Он је слик'о Мона Лизу; цвет што само небо ствара,
Чији осмех беше моћан све што живи да очара.

И славни је мајстор сео, па је лепу жену слик'о;
Стварао је ремек-дело, какво није никад нико.

Године је проводио крај њенога чудног смéшка,
Крај осмеха божанственог, и задатка тако тешка. —

Годинама гледао је у те очи, косу златну,
Па дугине боје меш'о и ређ'о их на свом платну.

А кад слика једног дана довршена скоро беше,
Он је пао пред то лице, пред те очи што се смеше...

И дуго је тако ост'о, ширећ' руке, као крила...
...Ко би знао је л' то љубав, ил' његова клетва била.

— — — — —
...Ни ја не знам шта је ово што ме гуши; једва
дишем;

Док ти ову причу причам, док ти ову песму пишем.

ЈЕСЕЊЕ ВЕЧЕ

На водама дрхтали су гласи
Песме неке. — Један чун је сек'о
Струју реке, а мутни таласи
Шумели су обалом далеко...

Брз ветар је на махове дув'о,
И у бесу свога ковитлања,
Кид'о лишће увело и суво
Са висока тополина грања.
Тресао је напуштена гнезда,
И многа су те вечери пала; —
Док је горе једна крупна звезда
У гранама тополиним сјала...

*

... Чини ми се, никад нисам био
Тако тужан, као ово вече;
А када се мрак нечујно свио
Изнад реке што немирно тече,
Мени, драга, чинило се тада
Да све ово у мени се збива:
Ветар, песма, лишће које пада;
Шум таласа, и звезда што снива,
И трепери у Свмиру сама,
К'о кандило сред путога храма.

==

СЕЋАШ ЛИ СЕ...

Сећаш ли се оног дана, после јулске жеге вреле;
Планина је мирисала, горско биље, воћке зреле...
Сећаш ли се оног дана?

Ми смо ишли стазом сами; куцаху нам срца живље.
Са осмехом сретале нас свуд цикламе, руже дивље.
Сећаш ли се оног дана?

Ти си тада, моја драга, запевала песму неку;
Планина је прихватила твог сребрног гласа жеку...
Сећаш ли се оног дана?

И оживе шума цела; кос и жуна песму заче;
Гласови се уокло разлегаху све то јаче...
Као да је шума стара, птице, поток, горско цвеће,
Све певало једнодушно: „Ваша љубав умрет' неће...
Ваша љубав умрет' неће...”
Сећаш ли се оног дана?

==

ЈЕСЕН

... Стиже време, стиже, кад се усне суше,
И сјај се очију поистија гаси;
Но, нека се гаси; — младе су нам душе;
У њима и данас још трепере гласи
Једне песме лепе, започете с тобом,
И што ће се вити и над мојим гробом...

Јер за душе нема смрти, нит' је слуте.
На њиховом небу само звезда има.
Видике им светле облаци не муте;
И само је време застало пред њима...

На њих сјај звездани спушта се и слѐта,
Јер светлости само наша љубав треба...
Наша љубав није од овога света;
А ти ниси жена, већ анђеол с неба.

ПИСМО

(Одломак)

...Ти знаш да су некад овде пружили ми чашу наде,
А тад прште и та чаша, и разби се у комаде...

Ја сам хтео у висине, ал' заман је жеља била; —
Ја сам Дедал, коме живот свирепо је вез'о крила.

Ја сам Дедал заробљени, кога Мдес мржњом бије,
И коме се само душа по висини вечној вије...

На тамници мојој стоје чврсто врата окована;
Кроз прозорче једно мало гледам светлост овог
дана.

Ја кроз њега гледам, драга, где весело плове ласте,
А у мени страшна мис'о сваким даном више расте:

Да једанпут све изгубим, све обзире и све везе,
И покидам све окове, све решетке и све резе.

Па у чежњи за Свемиром, и слободним мушким
лѐтом,
Да заменим овај живот са мистичним, другим
светом;

И полетим горе, сунцу, тој огромној божјој лучи...
Бизарна је ово мис'о; — али шта ћеш, кад ме мучи!

НА ДУНАВУ

Често овде лутам, кад се спусти вече;
Усамљен и тужан размишљао о свачем,
И док мутан Дунав поред мене тече,
Зажелим се суза; зажелим да плачем...

Али моје сузе пресахнуше, драга,
К'о извор у жарко лето кад пресуши;
Сузи мојој нема у очима трага;
Осећам је само кад у грлу гуши...

И враћам се ведар, мада срцем плачем;
Са осмехом примао погрде и ласке; —
Изиравам срећу, и смејем се свачем. —
— Шта ћеш: сви имамо данас своје маске...

... Тече Дунав, тече; пада вече касно,
И док све се слива у прозачној сени,
Чини ми се, драга, да те видим јасно:
Сва си око мене, и сва си у мени...

ВАС ДВЕ...

Сећаш ли се? — То је било пре година пет:
На забави једној бесмо, ми, и многи свет.

Стајали смо с краја сале, а око нас ври;
Играли се бурни валси, и кадрила три...

Ти си била брижна чела, а очију сјај
Сенчила ти сетна мис'о, скривен уздисај...

Складних труба у оркестру трештао је звук...
Мењале се разне игре, тако, у бескрај; —
Тада прође моја жена кроз сав метеж тај,
И обави благо руком твој вилински струк.

Ти окрену лепу главу, на тај стисак драг;
Ваше очи среташе се уз осмејак благ...

... Ћутале сте, али нису ваше душе две;
Оне су се загрлиле и рекоше све...

Ви марили нисте тада „шта ће рећи свет”. —
Сећаш ли се? — То је било пре година пет...

ИЗНАД ЗЕМЉЕ

Звизну стрела са виткога лука
И погоди у ваздуху мету;
Погодила орла је у лету,
И он паде без крика и звука...
Паде тихо, раширених крила; —
Краљевска је смрт његова била...

Тако прича казује нам стара,
Из времена витешких подвига;
Из времена вила и утвара;
Из већ давно пожутелих књига...

... Тај орао што паде с висине,
А долете из даљних земаља,
Син опчињен беше неког краља. —
Случај хтеде да му чини скине
Стрелац млади, ... јер тад се појави
Леп краљевић, са круном на глави...

Тако прича; леп из бајке цветак;
Па, к'о бајка, и њен је свршетак:
Сјајна свадба принца и принцезе...
Тако бајка увек златом везе...

— — — — —

Ја сам, драга, сирома поета.
Не ките ме ни круна, ни свила.

Мој скиптар је струк кринова цвета...
Моја душа кружи к'о уклетата;
Опчарана лебди изнад свѣта;
А ти си ми чаробница била...

... Ја сам, драга, опчаран поета
Кога носе у висине крила,
У пределе змајева и вила,
У висове изнад овог света,
Кроз облаке румене и беле,
Где не стижу одапете стреле...

... Узимаху често ме за мету,
Да ме барем окрзну у лету. —
Орило се од њиних узвика,
Ал' ја сам се дизао без крика.
С новом снагом ширио сам крила.
Чаробнице, ти си са мном била,
Изнад земље, у звезданом свету...

=====

КРАЈ ОБАЛЕ

Кад у благи сутон нађем се ван града,
Смирују се моји узбуркани живци;
И док изнад вода вриште бели вивци,
Пољане су пусте и тишина влада...

Ветар тихо љуља шибљике и травке;
Уз обалу ситни жуборе таласи;
Каткада пролете у јатима чавке,
Тамо где се сунце на западу гаси.

Негде у даљини гракне гавран самац,
И све опет усне у природи потом. —
Задоцнели рибар тера крају чамац,
Са мршавим ловом и бедним животом...

А ја стојим, драга, к'о надгробни камен,
С погледом у видик што се с небом веже,
И док гасне сунчев и последњи пламен,
Моја десна рука марамицу стеже...

Тада је к'о белу заставицу диже,
Мирно, и високо изнад моје главе,
Па полазећ' кући, приђем реци ближе,
И поздрав ти манем преко мутне Саве.

==

СЛУТЊА

Куцаше поноћ: дан! дан! дан!
Негде на торњу блиском,
И одјекиваше монотono
И мукло, кроз мој бедни стан...
А кад умуче звоно,
Чуле се опет кишне капи
Где пљуште по путу клиском,
И туку о прозор мој...
... Бледа је светлост с лампе падала
На ствари и портрет твој,
И мени се учинило, сред ноћнога мира,
Да силазиш к мени из твога оквира,
Тужнија но икада — ...
И ја сам тад слутио да се нећемо
Више видети — никада!

==

==

ПРЕД КРАЈ

О, суморних дана; о, суморних дана!
Свуд по грању дршке лист свео и жут,
И пада, и пада, са покислих грана,
И засипа густо кроз алеје пут...

А ја слушам како ветар дира струне,
Да загуди тужно једне песме крај;
Да врисне кроз грање и високе круне,
И завитла к небу бол и уздисај...

Но, ја, драга, нећу клети судбу нашу
Што разбија сада мој најлепши сан. —
... Нек је срећно! — Пијем... и здружићу чашу,
Да се раскрвави и срце и длан...

... О, суморних дана; о, суморних дана!
Свуд по грању дршке лист свео и жут,
И пада, и пада, са покислих грана,
Да покрије меко твој свадбени пут...

СЕБИ У АЛБУМ

У ћутање се зави сад још јаче,
И у себе се још више повуци; —
И не дај болом да кроз песме плаче
То твоје перо у дрхтавој руци...

Јер, свршено је! — Чуј сватовца звуке...
А чини ти се, к'о да црне груде
Падају у гроб, и да њене руке
Чашу ти мира из даљине нуде. —

... На њој ће данас зашустати свила,
И биће срећна кад у цркву крене...
А ти? — К'о гaleb, поломљених крила,
Када га бура завитла о стене...

СТАРА ПРИЧА

Три пута је гласно закукала
 Кукавица, рано у пролеће,
 А ни сама тада није знала
 Да је смртну песму откукала
 Близу гроба младости и среће...

Ни слутила није јадна тада
 Да тог часа и тога минута
 Један витез крвав земљи пада,
 С пуном душом чемера и јада,
 Украј шуме, поред пустог пута...

Плакале су тада брезе беле,
 И дрхтале јасикине гране,
 Кад је витез, погођен од стреле,
 Ту, где мегдан сви ривали деле,
 Мртав леж'о чекајућ' гавране...

И док се је код шумског окрајка
 Одиграла та крвава драма,
 Чекала је једног стара мајка,
 И поред ње несуђена снајка —
 Једна лепа златокоса дама...

... Но, када су стигли црни гласи,
 Једноме је пресвиснула мати;
 Други оде венцем да украси
 Лепој моми њене златне власи; —
 С њим пођоше и кићени свати...

Стара прича из давнијех дана; —
 Но, шта ово моју душу таће,
 Да ме сећа, кад сам испод грана
 Ја тај био — гавранима храна;
 Ти, због које поломисмо маће; —
 Он, тај витез што ме стрелом смаче...

... То је било, а можда и није. —
 Све је ово можда бајка плава
 Што је душа у сновима вије..
 Ал' ко знаде где се тајна крије
 Коју Небо с нама одиграва...

ИСПОВЕСТ

Не, ти ниси знала колико те волим,
 Кад рекосмо тужно „збогом” једно другом.—
 — Сада, у даљини, Вечноме се молим
 Да ми будеш срећна у животу дугом...

Да ти никад туга чело не замрачи,
 И никад твој осмех не оде са лица;
 Да ти тако увек из очију зрачи
 Та небеска радост плавих љубичица...

...Кад у једно вече, звездано и касно...
 На лепе ти очи сан се спусти плави,
 Тада ће ти, драга, у сну бити јасно
 Све што ти не рекох никада на јави...

О, моја ће душа у сну да те нађе.
 Долетеће к теби, па ма где ти била...
 У једно ће вече, када сунце зађе,
 Моја тужна душа раширити крила...

К'о црни ће лабуд крила да рашири,
 И к теби ће стићи у нечујном лету. —
 У твој сан ће да се уплете и смири,
 Кад не буде мене више на том свету...

==

ЕПИЛОГ

(Писмо)

Сетан, повучен у себе од света,
 У коме бесне дивљачки манири,
 Бежим од вреве, која духу смета,
 И гуши звуке на старинској лири.

А ја бих, ето, мада старост крочи,
 И мрзлом руком већ просипа иње,
 Да још једанпут поздравим те очи,
 Дубоке, плаве, као море сиње...

Тражећ' те духом кроз тај простор зрачни,
 Над којим звезде ткају златну прећу,
 Ја палим светлост, где заборав мрачни
 Пред прошлост меће непрелазну мећу. —

Но, шта су меће, кад је душа свесна,
 Да, што је вечно, не може се стрти;
 Јер наша љубав беше нетелесна;
 Са прапочетком слободна од смрти...

К'о усамљеник, с врха мрачне стене,
 Стојећи изнад страшне провалије,
 Видим је као звезду Васељене.
 Што још трепери, а ње давно није...

Јер отад прође много мутне Саве;
 Многе су буре кршиле ми крила;
 Много је прошло изнад моје главе
 Суморних дана и ведрих априла...

... Данас, у скоро дотрајалом жару,
Гледам где светли прошлост, коју волим,
И походећи опет стазу стару,
Сетном те душом из даљине молим:

— Кад стигне јесен, и почне да коси
Дунавски ветар кроз студене кише,
Ослушни тада: — он ти песму носи
О једној звезди... које нема више...

FINIS

Тромо тече река поред града стара.
Кроз облаке месец аветињски броди.
Не чују се ноћас узвици рибара,
Ни пљесак весала по дубокој води...

Гробљанска тишина. — Мрак на земљу пао,
И огромна по њој раширио крила.
Један се пламичак на води засјао,
И неста, к'о речна кад зарони вила...

...Ноћи, моја ноћи, још никада нисмо
Гледали се тако у ћутању строгом;
Ћутљиви, к'о њено опроштајно писмо,
Са две саме речи: „Сећај ме се... — Збогом!”

...О, ћутања стравна! — Ћути Ноћ и река,
И Земља и Небо, и ја, тужан, с њима.
Чини ми се, тако ћутаћу до века,
И нестати једном као прамен дима...

...јави, у скоро потрајаном жаду,
Гледам гао светли прозорцима,
И кад се онде, кад се онде,
И кад се онде, кад се онде,

...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,

...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,

...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,

...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,

ОТОН

Ко ли те куца у те часне сате? —
Ја и реки бедник, дај ми који грош —
Ако су знаши, о, нека се прате!
Кажу да за њих ишчурало још!

Скороли ан очи, кад ти ми жале,
Ја те, бедниче, у савести мач,
Кад ме, бедниче, у савести мач,
Кад ме, бедниче, у савести мач,

С БОЛЕСНИЧКОГ ОДРА

...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,

...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,

...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,

...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,
...кад се онде, кад се онде,

СУТОН

Ко ли то куца у те касне сате? —
 Је л' неки бедник, дај му који грош. —
 Ако су знанци, о, нека се врате!
 Кажи да за њих није време још...

Склопим ли очи, тад ето им згоде,
 За ту формалност, у одређен час. —
 Сад хоћу мира. — ... Герко, види, роде,
 На ког' то режи сад мој верни пас? —

Види ко куца у те касне сате. —
 Је л' неки бедник, дај му који грош. —
 Ако су знанци, о, нека се врате!
 Кажи да за њих није време још...

... Ја немам више старих пријатеља.
 Лаж је другарству потамнела сјај. —
 Ја немам више ни снова, ни жеља; —
 Најзад је дош'о обманама крај...

Ја нећу више да те лажи продру
 У овај давно заборављен кут!
 Хоћу да лежим мирно на свом одру,
 Док лист за листом пада с грана жут...

Тако су прошли, као лишће ово,
 Снови и жеље, амбиција плод;
 Док мутном струјом носи доба ново
 Од свих врлина напуштени брод...

ПОГРЕБ

Погледај, кћери, каква је то пратња,
Уз марш Бетовнов, уз те плачне звуке? —
...Свеједно ко је; — свршена је патња;
За покој вечни скрстио је руке...

...Ако је био центлмен, тај патник,
Уз то сиромаш као што сам ја;
Ил' можда стари, измучени ратник, —
О, душа ће му и тамо да сја...

Ал' ако беше кајишар и хуља,
И тамо биће само ортак врага; —
Док сад га прати она иста руља
Коју је драо, кћери моја драга...

...Шта кажеш? — Погреб девојчице неке? —
Отвори прозор... Широм га отвори,
Да је на путе бескрајне, далеке,
Испратим душом у сусретај зори,
Где вечно сунце невиности гори...

NOCTURNO

Што ми слика Едгар По-а
Сву ноћ ову не да мира?
Што ме тако гледа тужно
У засенку, из оквира?

Очи су му пуне бола,
Мада сузу давно скрише;
Ал' још из њих гавран гракће:
„Никад више! — Никад више!”

...С несаницом поноћ прође;
Расплака се срце меко.
Кроз копрену мојих суза
Привиђење видим неко...

К'о да машу црна крила;
Ил' их машта само ствара...
Је л' то онај гавран исти
Несрећнога По Едгара? — ..

...Ноћ је gluva — ...Улицама
Побеснео ветар брише;
Тресе окна, звижди, гракће:
„Никад више! — Никад више!”

„БЕСМРТНОСТ“

Пут страдања, патњи дуги,
 Још не сврших, Боже, ја;
 Док падоше многи други,
 Мој пламичак, где, још сја...

Свуда магле и сумраци;
 И све тако, сваки дан...
 Никад светле зоре зраци
 Да озаре и мој стан...

Само један жижак мали
 Што на душу лије сјај; —
 А да л' она слути, зна ли,
 Да се ближи свему крај? — ...

Ал' не; нема, нема краја;
 Није душа као цвет...
 Вену руже цветног маја;
 Земља им је гроб и свет...

А ми ћемо преко гроба
 У „нов живот“ ... Диван „дар“!
 О, је л' могла икад злоба
 Измислити гору ствар!

ЖУЧНЕ И ВЕСЕЛЁ РИМЕ

ПАУК

Скоро свако вече један паук мали,
Испредајућ' вешто своју танку нит,
Чим се светлост на столу упали,
Спусти се с плафона на зелени штит
Електричне лампе...

Ту стане и гледа, мали пеливан,
Отворену књигу и редове штампе,
Не бринућ' се за садржај њен; —
Затим се одбаци и брзо успентра
Горе у свој стан,
И тамо, из мреже, из заседног центра,
Чека на свој плен...

И ја често слушам к'о зујање ти'о,
Као на сурдини пригушени мџл; —
Са зујањем муве то се горе слио
У тананој мрежи мој давнашњи бол...

И знам да сад горе скрива полутама
Један сломљен живот у кобноме лѣту,
И да се сад тужна довршава драма,
Почета с весељем, к'о и све на свету...

ТРЕНУТАК РАДОСТИ

Дај ми, Боже, све к'о јутрос дане,
И разведри све патничке душе,
Све које су судбом завитлане,
Да занавек сузе им пресуше...

Тражим узрок; испитујем ствари,
Ал' никако сагледати мѐту;
Све је исто; свуд поредак стари,
Око мене, и у целом свету...

Сврнем оком по замрзлом цвећу
Што га студен по окнима везе; —
Гладни врапци на прозор ми слећу,
Перје им се костреша од језе...

...Знанац прође; — снег полако пада
И стидљиво за њим стопе брише; —
Е, кад Муза не заплака сада,
Онда неће можда никад више!

То нас није огорчило много;
Само даље помакосмо мѐту; —
Јер, узевши пријатељство строго,
Тако бива у целога свету!

...Јадни врапче, шта чекаш од људи? —
Дај да бацим шаку кукуруза. —
Све се мрзне, леден ветар гуди...
Смеј се, Музо, кад већ немаш суза!

ГАВРАНИ

На једну пољану, испред мога стана,
На снежну пољану, скоро сваког дана,
Слете ове зиме два врана гаврана...

Шеткају пртином опрезно и меко;
Увек нераздвојни; а наиђе л' неко,
Гракну и одлете кроз маглу, далеко...

Често су ми били већ згодно на мети,
Ал' не могах пушку на нишан принети...

Нисам мог'о да им, у данима старим,
Последње радости живота покварим,
И да их крвнички занавек распарим...

А стари су оба, то видим по лѐту;
Можда претурише давно шездесету
Од како се ломе по беломе свету...

Ко зна кол'ко до сад видели су мука;
Колико су чули вриска и јаука,
Летећ' изнад жртви човека и вѐка...

И кол'ко су пута два гаврана врана
Чудили се зверству из крвавих дана,
Гледајући људе са високих грана! —...

ЗЕМЉА

Јутро. — Са жарке и огромне плоче
Што се лагано диже изнад њива,
Пљусну врелина, и тад жетва поче,
А зној се с песмом на стрништа слива...

У густом хладу усамљена храста
Лешка и гледа старац журбу ову,
И слуша ћурлик шеве, цвркул ласта,
И клепет роде на старинском крову.

Духовним оком гледа зрело класје
Што некад паде под његовом косом,
Па тихо шапће: „Сада ред на вас је,
Младости златна, умивена росом!“ —

Занесен тако, утон'о у снови,
Одједном клече и земљи се пови,
С молитвом кратком: „Боже, благослови!“—
Затим крст врже на старачко чело,
И осмехну се на њиве и село...

А кад је сутон у румѐни пао,
И запад златне избрздао пруге,
Сав Свемир му се у очима сјао,
У једној сузи радости и туге...

А са те стране где се сунце гаси,
И лебди облак од прашине лаке,
До старца стижу тајанствени гласи
И чудни звуци к'о да звоне штаке...

Безбројне штаке... и неће да мине
Тај звук и тутањ трагом заборави,
Док усне шапћу: „Мој нестали сине,
Почивај мирно на дну мора плава...”

..И звоне штаке, негде тужно звоне,
Пратећи старца, погнутог, са њива,
А тихе сузе на земљу се роне,
Па њој и њему можда лакше бива...

ГЛАГОЛСКА МЕЊАЊА

Лутамо, лутате, лутају; —
Сви смо у вечном лутању,
Али нас понори гутају
У своме мрачном ћутању...

Тражимо, тражите, траже,
Бога на мртвом зиду,
А грех се на грех слаже
У црну пирамиду...

Гледамо, гледате, гледају,
Где сумње нам душу трују...
А гаврани на срца седају
И кљују их, кљују, кљују! —...

Јадамо, јадате, јадају,
И сви се Вишњем туже,
Али пред Мамоном падају,
И сви му клањају, служе...

Мрзимо, мрзите, мрзе;
Љубав за ближњим копне,
Ал' зле су жеље брзе
Кад јад се на њег' пропне...

Срљамо, срљате, срљају;
На гребен сви гоне лађу,
Да се у бездан скотрљају
И ту тек Бога да нађу!

===

„СТАРИ” И „НОВИ”

Нека се зна; а ово знати треба:
Ма који био правац наших стаза, —
Пустињи бола, без цветних оаза,
Ил' радостима и земље и неба,
У срцу му је почетак и крај; —
Сви наши снови ту примају сјај...

А песници су ти што своје снове
На срцу преду из небесних жица,
И нема песме ни „старе” ни „нове“,
Већ само добрих или лоших птица. —
Дели л' нас штогод, — вас, „младе”, и нас,
То није старост, него — звук и глас...

Но, ни ту нису недодирне међе. —
Лепота има заједничко име,
Ако су ткани из божанске пређе
„Стари” и „нови” стихови и риме; —
Ако у њима сја Лепоте драж;
Ако су присни; ако нису лаж...

И само ту, и само ту се крије
Тајна Лепоте, о, љубимци Муза! —
А свеједно је да ли песму вије
Радост, ил' туга у данима суза...
Само је срце њен извор и друг;
У њему само њен вечни је круг...

===

САЊАРИЈЕ

Надвило се небо, мрачно, и свагдање,
 Без краја и конца,
 Са понеком звездом што бледо светлуца
 Кроз црно и влажно орахово грање...
 С нашег прага пиштољ громовито пуца,
 И цилинчу негде ситна, ситна, звонца...

„...„Цилинк-цилинк-цилинк!“ цилинкају звонца,
 А кроз танку маглу једна звезда блиста,
 И све ближе сја,
 И по чврстом снегу сноп светлости баца...
 Гле! — то вертеп носе и мајушног Христа,
 И уз песму воде чупаве пастире,
 С три краља-мудраца; —
 Један краљ сам ја! —...

... На прозору лаки застори се крећу;
 Иза њих се лица помаљају, вире,
 Слатке главе, мале;
 К'о анђели бели у рајскоме цвећу...
 А радосне звезде чак на Земљу слећу
 И златне пламичке на јелкама пале. —
 Гле, под једном дечко, сав од среће сја...
 О, па то сам ја! —...

... Гасите се, звезде, изнад гола грања,
 Док то сја у мени; — о, нек сја још једном,
 Док у оном дечку, безбрижном и чедном,
 Гледам себе, старца, што, занесен, сања
 Без краја и конца;
 Док се моја душа у том сјају купа,
 И у њој цилинчу ситна, ситна, звонца,
 И вертеп се сја,
 И „краљ“ гордо ступа; —
 Краљ што бејаш — ја! —...

СРЦЕ

(Импресија са једног посела)

Мило дете, једна девојчица мала,
 За играчку нашла забрањену ствар,
 Нежан собни украс, срце од кристала; —
 А што дете узме, ту је већ и квар...

Расплака се мала, облише је сузе;
 Страх, жалост, у исти јавише се час...
 Тад је отац диже и на руке узе,
 Па, уз њен сопранчић, гукну његов бас:

„Ето, кћери, чим си срца се дотакла,
 Твој природни нагон већ искочи јак;
 Али, душо, нису сва срца од стакла! —
 То ти не разумеш, тек рђав је знак...“

... И пољуби дете. — ... Док је лице мајке
 Обливала румен, ја, у исти мах,
 Видех једно срце, живо, к'о из бајке,
 Где крваво лежи, — згажено у прах! — ...

АНТИЧКА ВИЗИЈА

Свршена је берба. — На чокоћу старом
 Још гдекоја зрна у лишћу се виде,
 А пупави Бахус, сав обливен жаром
 Вечерњега сунца, на свечаност иде...

Вазда вес'о, оран за шеретска посла,
 Блажено се клиби; све на вољу пушта.
 Фауни му трском задиркују осла, —
 Ал' и то магаре доброта је сушта!

А он, са пехаром, пуним слатке шире,
 И окићен лишћем са винове лозе,
 Витла кроз брстине пастирке и козе,
 Док се оре песме, тимпани и лире...

Нимфе, лепе кћери у земаљском рају,
 С веловима танким, с ружама у коси,
 И с очима што се од пожуде сјају,
 Јуре се к'о срне по трави и роси...

... На западу сунце са видика тоне,
 К'о огроман дискос, а зажарен мехом
 Митскога ковача, и док лире звоне,
 Сва пољана јечи клицањем и смехом...

А кад падне вече, и последње тиче
 Главицу завуче под шарено крило,
 Невине ће елфе да разносе приче:
 Како је све „страшно непристојно било!”

ВЕЧЕРЊИ МОТИВ

На хоризонту небо се жари;
 Спушта се благо вече.
 У сенке тону бића и ствари,
 Док Дунав мирно тече.

На среди реке црни се ада,
 С врбацама при крају;
 С пашњака даљних одлазе стада,
 И пси овчарски лају.

Ваздухом плови и жури рода;
 Далеко је до гнезда.
 Мрачи се изнад земље и вода.
 Јавља се прва звезда...

... Завеса пада. — Промена сцена
 До зоре биће стално.
 Славуј ће почети песме своје
 Тужно и театрално...

Сва ће арена слушати мирно,
 Препуна ситним светом;
 Само ће жапци грајати нешто
 С критичким ауторитетом!

ЈЕСЕЊА ПАСТОРАЛА

Све је више жута лишћа
На грању и крунама,
И све чешће ветар гуди
На јесењим струнама.

Све се ређе песме чују
Кроз поља и гајеве;
Миле тице одлетеше
У топлије крајеве...

По њивама спуштају се
Гладне вране јатима,
Док су села сва весела; —
Дошло време сватима...

Већ су трла отворена
Свилоруним стадима;
Брест остаде на пропланку
Сам са својим јадима.

Земља дише сва спокојна
У нов живот, с надама;
Само јарци, стари јарци,
Тужно мичу брадама...

Туга им је у очима;
Тешка туга, речита:
— Кад Бог даде пуну младост,
Што не оста вечита!

ИСТОЧНА ПРИЧА

Давно, некад, у Багдаду
Живео је калиф стари;
Имао је ћерку младу,
А звала се Ђулбеари...

Једно јутро калиф стари
Посла царством три телала,
А тад оде к Ђулбеари,
И рече јој: „Ружо мала;
Нек Алаху буде хвала, —
Ја ти спремам радост ретку;
Па чуј моју загонетку
Што је носе три телала:

„Повикаће три телала:
— Поручује калиф стари:
У њег' има ружа мала,
Име јој је Ђулбеари;
Па ко жели својој срећи;
Ко за ову ружу мари,
Нек' донесе — ал' у врећи —
Пред калифа ове ствари:
*Љубав, мржњу, лудост, мудрост,
И лукавство лисјег трага;
Бес, и нежну питомину,
И анђела, ал' и — врага!*“

Ђул се тужно насмејала:
„Не срди се, оче, аман!
Добра ти је ова шала,
Али све ће бити заман.
Задатак си тежак дао; —
Узаман си, оче, слао
Три гласника, три телала...”

* * *

Викала су три телала,
И грло им већ промукло; —
Плакала је ружа мала,
И бурно јој срце тукло...

Али једног ведрога дана
Хитре слуге абер даше:

„Ево једног младог кџана
Где помамна коња јаше!”

... Дoбар вранац баца пене,
А кџан румен, к'о од стида,
Само викну: „Ево мене!”
Па са коња лако скочи,
И свилену врећу скида...

Калифу се светле очи,
К'о да знаде, к'о да слути,
А далеки путник ћути,
Па се саже, врећу дрeши;
Везе кида, па се смеши;
Док из вреће истог трена
Извуче се дивна — жена!

... „Ето!” — рече, путник смео.
„У њој све је што си хтео!”

... Насмеја се калиф стари:
„Јест; — твоја је Булбеари!”

==

У ЦРКВИ

На молитву скупили се верни,
А кандила, сребрна и златна,
Блистају...
У велика звона ударају клатна;
И сви се тад крсте и клањају смерни
Хришћани...

Једна бака, расплакана, грца;
Неке даме гледају се злобно...
Пламен свећа лелуја се кобно;
Узбуђује разнежена срца
Споменом...

Иконостас у злату се блиста,
И у њему намрштени свеци;
Док Пустинњак на Јорданској реци,
Сав у сјају, покрштава Христа
Знамењем...

... Што ли стрепи моје срце јадно?
Да л' због себе, ил' за ове друге? —
Јер, док слушам то певање складно,
Те стихире и молитве дуге,
Христу лице постаје све жуће;
Сјајна муња из ока му сева;
И Он слази, пун праведна гнева,
Да нас бичем из те свете куће
Истера...

==

POST FESTUM

Деценије стук'о у проблеме,
Па их сецк'о, стругао и бушио;
И њега је истругало време,
Док се није напослетку скрушио...

Гомил'о је старе фолијанте;
Системе је сасвим нове стварао...
Сунца, звезде, и многе трабанте,
Цифрама је редом пообарао!

Утонуо сав у хипотезе,
Једне ноћи, мучен, тако, сатима,
Одједном се стресао од језе,
Кад осети Њу на својим вратима!

То Смрт уђе у посету кратку,
С благим лицем насмејаног судије,
И прозбори реч ледено-слатку:
„Остави сад те своје старудије!

„Тражећ' звезде, и на њима тѐме,
Љубављу се никад ниси сладио. —
Пробје младост; протутњало време;
Обмана је све то што си градио!

„Презир'о си жене, љубав, цвеће;
Док се младост поистија сушила...
Сад је касно... „вдз“ полако креће. —
Полазимо;... карту сам — пробушила!“

ТИШИНЕ И КРИЦИ

ПРОЛЕТЊА НОЋ

Смири се, душо, и чуј:
Какав то беше звук?
Да ли јеленка зуј,
Или голубји гук,
Далек, у слатком сну?
Ил' Земљин уздисај
У безмерноме дну? —
Шта прође то кроз врт,
И усамљени крај?
Дах ноћи; Живот; или подмукла
Смрт? — ...

ШАПАТ ЛИШЋА

Једно птиче мало стресло у сну крила;
Једна кап је росна тада озго пала;
Ноћ је пуна светле месечине била,
И кап је на руци као алем сјала...
Ветар шушну ти'о у грању к'о свила,
И донесе шапат цветнога априла:
„Није роса с гране на руку ти пала; —
Сетни друже, то је твоја суза била“ ...

ИНВАЛИД

Судбине си страшне, брате; ти си слеп!
 Ал' не жали; — живот и тако је леп...
 За тебе не вреди више сунчев сјај;
 Свеједно ти сада, зора, ноћ, и мрак. —
 У томе ћеш мраку дочекати крај,
 С вером да, кад чујеш тихи уздисај,
 Мислићеш да беше сажаљења знак;
 Да је око тебе пун доброте свет...
 — Обмана је шарен, ал' отрован цвет...

МЕТЕОР

Заблистао небом у огромном луку,
 А тада се опет Васиона смрачи. —
 „Роб је утекао!” — кажу да то значи...
 Је ли тако, онда завидим хајдуку!
 Јер окови што их кобна звезда зрачи,
 Исковани болом, до гроба се вуку...

ПРЕД СВИТАЊЕ

Један! —.. задрхта с торња звук..
 Два! —... суђени стиже трен...
 Три! —... То одби језиво три,
 И чу се шапат: „Мри!“ —..
 А затим пуцањ, па мук...
 Тишина,... гробни мук...
 — — — — — — — —

Но, тада једна сен,
 Прозрачна, бела сен,
 С гађењем погледа лик
 И леш свог лажног „Ја“...
 Свиће...
 Даница равнодушно сја,
 И Млечног Пута лук. —
 Са једног крова, уз крик,
 Одлете злокобни ћук...
 ==

ЈЕСЕН

За листом пада свео лист,
 И дршћу нежне гране,
 Док дан за даном носи вир;
 Вир носи моје дане...
 На дну се душе слег'о мир;
 У срцу је све тише;
 Пу́сто к'о ове нежне гране
 Што кроз њих леден ветар брише,
 И јесење их бију кише,
 У ове тужне дане...

ДВОБОЈ

У борби с ривалом, сломио је мач,
 И примио удар, без милости, јак;
 Затим је, над мртвим, њен се чуо плач...
 А кад после пратње паде први мрак,
 На прозору једном искрсла је сенка;
 И махнула руком: „Дођи!“ — даде знак;
 Тада је убицу загрлила женка,
 И месечев један насмејани зрак...

ПРИЧА О СТАРОМ ВУКУ

Некада господар шумâ и шипрагâ,
 Гвоздених чељусти и челичних зуба;
 У њему бректаше некад пуста снага;
 Његов урлик беше некад стравна труба;
 Очи, пожар зелен;
 Храна, царска гозба: овца, срна, јелен...

Велики љубавник; неустрашив, злица;
 За женке се клао, силник, и убица...
 Вођ, некада, руље; борац, славе жедан;
 Сад, олињан, бедан;
 Крезуб, и без моћи,
 Траје дане, ноћи;
 А да гнев утиша,
 Једва шапу дигне и на шумског миша! — ..

... Вучице не тражи; за њима не жуди.
 Кроз минуле снове једва их се сећа...
 Умрла је љубав и хајдучка срећа...

... Сад поруге слуша сврачије и вранâ;
 Дрске му се креје смеју сваког дана,
 А јејине ноћу, уз језиви хук,
 Слуша стари вук...

... Равнодушан за све, не преза од људи.
 Наиђе ли ловац, остаће на мети,
 И примиће мирно куршум, па умрети...

ОЧИ

„Ој-хој! — Ој-хој!“ — одјекну далеки зџв.
 С пропланка старе шуме одзва се исти глас. —
 Хајкачи брзи кренуше дивљи лов;
 По шибљу лом и прасак; то дивљач тражи спас...

Трава, још росна, блиста; крвав јој сјај.
 Грануло сунце. — Жарки над земљом лебди круг;
 Румено злато просу на цео крај;
 На тамни смарагд лишћа; на густ и зелен луг...

Зечари кевђу негде. Лавеж им гневан, крт. —
 Из једне честе изби поплашен срндаћ, млад.
 Крупне му очи носе у зеницама смрт;
 И још у брзе ноге неизгубљени над...

Иза њег' пси и хајка; а пред њим цев.
 Погледасмо се немо. — Ја дршћем као прут,
 И дигох пушку к небу. — У зори блесну сев,
 Па гром и тајац. — ... Ај, драги, срећан пут! —..

... Тог јутра прекор добих: „Стрелац си лош!“ —
 Ал' на дну моје душе осећах радост ја;
 К'о да ме глѣде тужно два лепа ока још; —
 Док сунчев круг се пење и сва се шума сја...

ДОН КИХОТ

К'о Саваот моћан, он ствара свој свет,
 Не марећи да л' је све то сан и лаж.
 Он, кад хоће, никне сред глечера цвет;
 У пустињи голој налазиће драж...

Цар небеских снова; за стварност је „глуп“;
 А мудрац, кад руље узвитла се руг. —
 Нек' му је врх циде зарђан и туп,
 Он је гордо носи кроз поља и луг...

С утварама црним борба му је сласт. —
 Он Свемира носи у очима сјај. —
 Он не тражи славе, перјанице, власт,
 Нити брине какав спрема му се крај...

Без гроша, богаташ. — Без престола, кнез. —
 Куд он прође, за њим, светлуца се траг. —
 Живот је на њему свој тупио рез,
 А он ост'о исти; ни анђ'о ни враг...

... Ни једно, ни друго; — благи ток и вир,
 И Хаоса пожар; — Васионе трун;
 И бура и зефир; крик бола, и мир,
 И таласом бацан усамљени чун...

... Сањалица раја, у пакленом злу;
 Пуст расипник злата, тај, из срца свог; —
 И бацач бисерја по блатноме тлу, —
 Он, — Дон Кихот, песник, и лудак, и бог...

СЕН ТИШИНЕ

Ја мишљах, драга, о, Боже мој!
 Да већ све мину к'о давни сан,
 А, ето, лик се јавља ми твој;
 И твој на челу осећам длан...

У глуве ноћи преда мном сјаш,
 К'о бледи зрачак кроз магле прам. —
 О, што се враћаш, и да ли знаш
 Како сам данас тужан и сам? — ...

...Што у мој сутон, и душе мир,
 Сећања носиш на давни мај; —
 Кад је све мутни однео вир, —
 И у њему је све нашло крај? — ...

КРИК НА ВОДИ

Мрачи се небо, тек један крај
 Заруби златом месечев сјај...

Насмејан сину вечерњи гост,
 Спустив на реку сребрни мост...

Заблешта струја, вртлог и вир;
 Над реком тужно надви се мир,

И кад свој бледи сагледа лик,
 Одјекну водом очајни крик...

Трже се месец, утрну зрак;
 Сребрн мост прште, све уви мрак...

ПАЛМА

Усамљену ветар са пучине љуља,
А пред њоме пукли далеки видици;
Под њом олупине сред алги и муља,
И високо над њом галебови крици...

Године је многе тако у самоћи,
На пустој жалу, без друга и брата;
И чежња је мори тако сваке ноћи,
Кад пролете туда прекоморска јата...

О далекој, жаркој, земљи тужна сања,
Док ветрови хладни површином праше,
И стресајућ' кишне капљице са грања,
Зеленим прстима у даљину маше...

ТИШИНЕ И КРИЦИ

У мирну и белу ноћ, кад безброј звезда сја,
И месец плови смешно уозбиљен и жут,
Тад ја и моја сенка, мрачна сенка и ја,
Пођемо у тишине, на пуст и ћутљив пут...

Са бескрајних висина пљушти и лије сјај
На мене и на сенку, и јабланова ред. —
Зашуми каткад лишће, к'о тихи уздисај,
И климне главом тужно сунцокрет, висок, блед.

Аветно грмље спава и скрива винов сад.
Инсекат зујне, прође, па опет мир и мук.
Дубоко, испод мене, осветљен лежи град,
И његов немир бедни, и луди ноћни хук...

... Преда мнош сенка моја мења се сваки час.
Месец ми од ње ствара на друму смешан лик. —
Негде у винограду срдито лане пас,
Ил' из даљине допре јејине језив крик...

... Тако лутамо, срећни, моја сенка и ја,
Док слепи миш над нама смушен изводи лет,
И безброј звезда озго с месецом пуним сја,
И нечујно корача с нама из бајки свет...

ШКОЉКА

Зрно песка, оштро, мало,

У шкољци је изазвало

Бол и рану...

Тад за сузом суза кану,

И у тврдој њеној кори

Бисерно се зрно створи...

...Рано моја, рано стара,

Гле, у мутној овој зори,

И песма се тако ствара...

СНОВИ

САЊАЛИЦЕ

Ми смо они што им небо сном чаробним јаву
скрива; —
Ми смо они чију душу, вај, за свагда небо укле,
Да, лутајућ' вечно сама, о свељудској срећи снови,
Да трепери, док не свисне, к'о звук тужни жице
пукле. . .

Ми смо они чија душа кружи изнад свете ватре,
Не марећи што ће на њој да сагоре своја крила,
И сруши се на гребене, да се тужна ту и сатре,
Још несвесна да је тамо све шарена варка била. . .

Осуђена да се спушта у бездане зла и страве; —
Опчињена да се вечно за шимером својом вије,
Она види сџлфе среће у сновима будне јаве,
Авај, тамо, где их нема, где их никад било није! —

Где их нема, и где никад остварења неће бити;
Где су звезде њених снова већ облаци мутни
скрили. —
Па ипак је тако слатко, ма и с болом, вечно снити,
И кад знамо да је све то утопија што смо снили...

У ЛОВУ НА ШЉУКЕ

Светла ноћ, звездана, и месечев сјај. —
 Плаве сенке баца на пропланке луг.
 Сваки лист зашушти као уздисај,
 И под сваким брестом зачаран је круг...

Зефир нија грање и у грању пуп. —
 Из далеког села с торња јекне звук,
 Једва чујан, кратак, уздрхтан и туп,
 К'о звук са тетиве, к'о одапет лук...

Младих бреза стоји ту свечани ред,
 Што к'о беле дувне красе шумски пут. —
 Изнад њиних круна сија месец блед;
 Свако стабло блиста к'о сребрни skut...

На шуму се спушта старог Пана моћ. —
 У ваздуху шушти тајанствени лет;
 Замирише биље кад уздахне ноћ,
 И шушка у трави ситан шумски свет...

... Крај пропланка стојим, ја, и верни пас. —
 На пушчаној цеви титра мутан сјај;
 И сновидам, и сновидам, да се у тај час
 Сва шума претвара у изгубљен рај...

Тужно с грана јекну рајских тица пев,
 И уздахну Земља из понора свог; —
 С језом тад одбацних убилачку цев,
 Осетив кад мину поред мене Бог...

САМАРИЋАНИН

У сажалењу заман пружа руке,
 И теши бедне, са вером у Христа; —
 Небеса ћуте, свикла на јауке,
 И свака звезда равнодушно блиста.

К'о тужан припев из вечне баладе
 Живот је на сва исписао чела:
 „Носимо наше крстове, без наде. —
 Трнове венце патња нам је сплела!“

... Па заман лута с утехом сред тмине;
 Сва милост му је узалудна тада,
 Кад нада мре и сан о срећи гине,
 И с њим к'о звезда у бездане пада...

СЕЋАЊЕ НА СТАРИ ПАРК

(Писмо)

Госпо, док једнако трају теревенке
Што насташе одмах после ратних дана,
Сећам се још она два слепца, две сенке,
У алеји, испод зелених платана...

Држећ' се за руке, корачаху ти'о
Једном стазом парка, по насутом песку,
Док је кроз алеје смех и жагор врио,
И наша „елита“ шетала у блеску...

... Ти старци, са давно угашеним видом,
Кудкаху пажљиво штапићем по стази,
И један, са чисто детињастим стидом,
Световаше другог: „Пази, друже, пази!“

Пазили су, дашта, да не би дотакли
Никоме одело господско и сјајно,
А када су мало подаље одмакли,
Пођосмо за њима опрезно, потајно...

На крају, где стазе већ излазу воде,
И где нема вреве, ту стадоше оба,
К'о два споменика народне слободе,
К'о два тужна кипа изнад општег гроба...

Испод старих капа, њине седе власи
Падаху на плећа к'о прамење снега,
Обасјано сунцем што се тихо гаси,
Тамо, преко реке, иза ниског брега...

Приђосмо им ближе, а ви тада присно
Једном од слепаца дотакосте руку;
Шумео је ветрић, тих, кроз грање лисно,
И с њим ваше речи, у сребрном звуку...

Сажалење нежно у вашем је гласу
Звучало к'о срце кад у болу стрепи...
Ви питасте старце: Ко су, откуда су,
И јесу ли можда од рођења слепи? —

... По лицу се њином благи осмех прели...
„Има“, рече један, „већ двадесет лета
Откад смо се нас два у животу срели,
И од када бела не видимо света.

„Изгубисмо очи, к'о четници бојни,
При паљењу једне турске барутане. —
Од тада смо тако увек нераздвојни;
Живот нам је исти к'о и наше ране!

„Имадосмо жене, и њих Бог нам узео.
Синови нам славно падоше на Церу; —
А нама од свега остадоше сузе,
И стари капуту, што их кише деру...

„Из далека ми смо, испод Рашке старе. —
Не просимо никад, већ певамо роду;
Ал' ко данас мари, госпо, за гусларе? ..
Та свирка и песма није за господу!“

... И одоше сетни, док је вече ти'о
Односило собом ову слику јада,
У којој се неми бол човеков скрио,
И пригушен јаук незнатих балада...

ЈАБЛАНИ

Ноћ. — Гробна тишина. — Земља мирно снови.
Кроз лиснато жбуње светлуца се река. —
На обали стоје, к'о два мрка дива,
Два јаблана ста́ра по два људска века.

Ко их ту засади? — Случај, или рука? —
Донесе л' им ветар однекуд семенке? —
А ту, веле, беше рочиште хајдука;
Ту где они своје сад бацају сенке.

Презирући живот, у заданој вери,
Ту кржаве снове витези су прѣли;
Ту спремаху пропаст угњетачкој звери
Осветници наши, поносни и смели...

И ко да одоли, кад се орли здруже? —
Под сабљама ропски разбише се ланци! — ...
... Данас — два јаблана другој сврси служе:
Под њима се дају љубавни састанци...

... Шуми грање, шуми; шкрипе стабла стара
И гунђају нешто, к'о завист и злоба. —
То јаблан с јабланом луду младост кара,
К'о зловољни старци на домаку гроба!

НЕСАНИЦА

Као сати чине се минути,
А к'о читав дан је сваки сат; —
Усамљена сетна душа ћути,
И одлази мир у неповрат...

Ноћ се нагла на прозорска стакла;
Смркнут стоји њен језиви лик. —
На поноћ се сказаљка помакла,
Док одјекну негде тужан крик...

То високо пролетеше ждрали;
Под звездама то њин беше звук. —
Далек пут им зраци обасјали;
Над јатом се свио златан лук...

К'о авет ме несаница гуши,
И немирну чујем своју крв,
А у столу ти'о, ти'о буши
Старо дрво неуморни црв...

Буши, буши, црв невидљив, мали,
И крв тишти у срцу, са дна,
Док уздаси одлећу к'о ждрали
У ноћ црну, без мира и сна...

ДАНИ И НОЋИ

Ма и бурна ноћ је мени милија од сваког дана. —
 Од сунца је милија ми и најмања звезда сјајна. —
 Ноћ мирише сва Лепотом као ружа расцветана; —
 Дан убија моје снове... Дан је стварност; ноћ је
 тајна...

Ноћ ме носи у висине; дан ми веже моја крила. —
 Дању гмижем с бедном руљом, ноћу смели Икар
 бивам.

Ноћ ме води као дете у чаробне баште вила,
 Где о једном плавом цвету: о свељудској срећи
 снивам...

Дан бестидно брише сенке; ноћ завесу спушта
 плаву.

Дан открива блудне стазе; ноћ сву људску беду
 скрије. —

Све увреде, све ударце, ноћ предаје забораву;
 Ноћ милује; душу блажи; — дан крвавим прутом
 бије...

Дан не волим; не волим га! — Као целат он корача,
 И огроман точак врти, на коме смо разапети,
 Где ћутљиво, тихо мремо, без јаука и без плача,
 И падамо, и падамо, к'о сломљени сунцокрети...

Дан котрља улицама све пороке наше мрачне.
 Ноћ силази са Лепотом међ' звездама што се
 скрива.

Дан ме руши, ноћ ме диже у висине тамо зрачне,
 Где се душа с Богом мири, и где вечну љубав
 снива...

РУШЕВИНЕ

На хриду, на стени, страдања и мука
 Сазид'о сам био покајнички храм,
 И ту, у тишини, без речи и звука,
 Тражио сам стазе ка Истини сам...

Пред мојим олтаром не гореше свеће,
 Ал' све људске патње ту су нашле стан. —
 К'о пустињак, ту сам пад'о пред распеће,
 И, усамљен, чек'о на спасења дан...

О, многе су овде моје сузе пале,
 И текле, и текле, све у општи вир; —
 Буктиње су моје на хридини сјале,
 Светлећи пред луком у љубав, у мир...

Снивао сам, грешник, да на своји плећи
 Понесем, к'о Атлант, сав патнички свет;
 И снив'о и снив'о, о далекој срећи,
 Кад нађемо плави и чаробни цвет!

... Па, где је та срећа, и где нада жарка?
 Где цвеће из бајки? — Где љубави храм? —
 Авај, све то беше чаролије варка...
 Што сам јуче диз'о, данас рушим сам! —

Сад, стојим к'о уклет, па, ширећи руке,
 Пратим своје снове у звездани сјај,
 И скрушено слушам њине тужне звуке
 Што се тихо губе тамо у бескрај...

* * *

Знам, доћи ће једном поколења нова,
 Када ме на свету већ не буде више;
 Када на мом крсту већ изгледе слова
 И сперу их ледни мразеви и кише. —

Свршиће се тада „число мојих дана“,
 И лутање вечно у светове сјајне,
 У земље без међа, без меридијана,
 Без граница, јер су к'о снови бескрајне..

... О, да л' ће бар тада, песмо моја, реци,
 Звезда мојих снова с неба да засија? —
 Да сја бољем добу и срећнијој деци...
 Тутиш, песмо; ћути — ... Заћутаћу и ја...

====

СА НАШЕ ГОЛГОТЕ

и

ЦРВЕНИХ ЊИВА*

* У овај низ песама ушао је, овде, само један мањи део из књиге На Голготу, штампане 1920 г.

ЖРТВЕНО БДЕЊЕ

Тамо где Дрина срдито се пени
И стравном хуком ваља се и тече,
Из гробова се дижу бледе сени,
Безбројне сени, у звездано вече.

Поворка крене тад на страшно бдење;
Поворка бела, безгласна и дуга,
Док прати мирис тамјана и вење
Поклану децу нашег тужног југа...

Звезда за звездом на небу се гаси.
Над светом реком мрак постаје већи; —
Јецају негде са обале гласи,
К'о давна песма о умрлој срећи.

На утринама својих поља цветни'
Поворка сенки у голем круг стаје,
А пољем псалми разлију се сетни,
И тужно бдење до поноћи траје...

Тад све се смири. Само земља дише,
И шушти класје јулског жита зрела,
Док Вечност страшну Историју пише
Помрле деце што су Сунца хтела.

ПОВЛАЧЕЊЕ

(Конак)

К'о завеса црна мрак јесењи паде;
 К'о завеса црна, у злокобној драми...
 „Стој!“ — одјекну негде, и колона стаде —
 Као тужна пратња погребна у тами.

И док мрки борци из бездушног рата,
 Уморни и гневни, шаториће дижу,
 По неко фењерче блесне изнад блата,
 И пролеме псовке што до неба стижу!

Албанске планине са претњом се нагле,
 Као да ће на нас сву срџбу да свале; —
 По логору пао лак облачак магле;
 Дими влажно грање; ватрице се пале...

Стоји мрки стражар, обасјан у ноћи;
 Горд, к'о да се Судби још пркосит' може.
 У оку му прекор већ клонуле моћи:
 — „Зашто си нас тако оставио, Боже?“

...Лёжу. — Нема песме, ал' ни молитава.
 Сви на кућу мисле, на домају своју;
 Понеког ће Судба вечно да успава; —
 Знамо, — нећемо бити сутра сви на броју..

ГЛАД

Горе сиво небо, доле пусти кланци;
 Ни гаврана нема, ни горскога вука;
 Празна су нам срца, празни су и ранци, —
 Идемо врхунцу страдања и мука.

Клецамо од глади; дух у нама спава; —
 Тупи за све што се уоколо збива...
 Два јадника режу коња што скапава,
 А са уздрхтаних руку им се слива

Крв топла и црна. — Нико се не грози
 Пред ужасом овим, ове слике гнусне; —
 По некоме само шапћу бледе усне:
 ...„Господе, помози... Господе, помози...“

Мир је к'о на пратњи, страховитој пратњи.
 Ни у срцу гнева, ни у души бола; —
 Као да је Христос, у божанској патњи,
 Кренуо у друштву својих апостола...

Ћутање свечано. — Час великих дана
 Нове Пасхе иде овој тужној свити; —
 Знамо пут да води башти Гетсимана,
 И да без ње неће ни Васкрса бити...

ДЕЧАНИ

(Уочи св. Стевана Дечанског)

Ноћ је била мразна, пуна кобног мрака.
Патњи нам ни звезде не беху сведоци,
Кад су нас у дому, старе славе знака,
Примили на конак забринути оци.

Заспаше ми друзи. — Умор свлад'о љути;
Само ја сам бдио, с погледом у таму,
Тад спазих пламење воштаница жути',
И тајанстен блесак у Краљевом храму...

Осећај, до суза, моје срце дирну;
Бол јаукну звуком, к'о жице од злата,
И ја сиђох тужан, доле, у ноћ мирну,
Прилазећи цркви на старинска врата.

Гробљанска тишина. — Монаси на бдењу;
Непомични, црни, у два реда стали.
Сва црква мирише на тамјан и вењу,
И на светле душе оних што су пали...

Свечев њивот блиста сав у сјају свећа,
К'о прошлости давне сачувани понос.
Мирно лежи испод Христова распећа
Дечанскога рука, црна к'о абонос.

Моји бледи прсти дигоше се к челу,
Одајући крстом почаст давној моћи,
Док близу, у неком арбанашком селу,
Оглашују петли глуво доба ноћи...

ПЕСМА У МЕЂАВИ

... Завејани пути. Све покрило иње,
И коње и људе; магла се таласа.
Уморна колона, као робље сиње,
Одмиче са мишљу умрлога часа.

Урвине; — а страшна међава се спрема.
Овуд неће проћи слабашни и крти;
Ко оклизне овде, томе спаса нема;
Из сваког амбиса вреба канџа смрти...

Под обронком једним, из покрова бела
Што залеђен овде можда вечно траје,
Стрчи једно парче сивога шињела; —
Пролазимо ћутке, а сви знамо шта је...

Ветрови над нама урлају и циче;
Кроз урлике стравне к'о да нешто јеца; —
Као душе мртвих из језиве приче
Што смо је слушали, негда, још к'о деца..

... И, одједном песма... — Јек људскога гласа
Кроз фијук се диже с глечера далеко...
Сви се погледасмо, неми од ужаса,
Само један шапну: „Полудео неко...“

СРПСКИ ПРОМЕТЕЈ

Прикован за једрац неприступна стења,
Он пати и трпи, ал' се нада крају. —
И док пред њим вечно дан и ноћ се мења,
Његов јад и патње непрестано трају...

Велик у свом болу, горд, и мрка чела,
Гледа у даљине, у цик мутне зоре; —
И док му из ране крв отиче врела,
Гневне му се речи над безданом оре:

„Зевсе крунисани!
Црна крила твоје орлушине гнусне
Што се туђом крвљу вековима храни,
Саломиће бура о кршеве голе; —
А Херкулов замах кад о стену плъусне,
И проклето гнездо сурваће му доле!

„Пламен свете ватре што га с неба узе',
У пожару силном орла ће да збрише...
Освећени биће крв робља и сузе,
А окова мојих неће бити више!“ —...

СЕЋАЊЕ

На вас сам, драги, ја мислио данас,
С чежњом што душу раздире и цепа;
Јер, буде л' хтео Бог, ил' Судба слепа,
Да сутра негде подмукли Арбанас,
Из дивљег крша... — Но, о томе доста!
Ја сада слушам хуку мутног Дрима,
Који је вечан к'о Истина проста:
„Усуд је звезде одредио свима“.

Смрт није више страшило за мене,
Од кад смо путем сваког дана знанци;
Ал' на вас мислим душе сатрвене,
Патнице моје, што вас тиште ланци...

Над вама данас нема ведрога неба; —
Сва земља нам је покривена стидом.
Ви данас можда немате ни хлеба,
Ил' гдегод мрете за тамничким зидом.

Ох, какав бол и чежња ври у мени,
И какав крик се моје душе буди...
Ја бих да вриснем, теби, мајци, жени,
Робљу у земљи, којој душман суди:

— Мајко! у болу, држи се, не клони!
И с надом пали пред Распетим свеће,
Јер наш ће челик опет да зазвони,
И с пута смрти, живот вам донеће!

СКАДАРСКО ЈЕЗЕРО

Све око нас пусто. — Пучина бескрајна;
Недро мирних вода к'о невиност дише...
Ал' над њим се страшна већ открива тајна,
И знамо шта Судба унапред нам пише...

Знамо куд нас носе ове трошне барке,
Док над површином сумраци се криле;
И док тону наше обмане и варке,
У језеру плачу Балшићеве виле.

Над водама тавним дан се од нас дели;
Слази вече благо, као душа Христа; —
Одлећу са криком галебови бели,
И вечерња звезда над пучином блиста.

Па мир и тишина... Ни гласа, ни јава.
Ђутање се шири к'о свемирска тајна,
И док змај језерски на дну мрачном спава,
У језеро паде једна звезда сјајна...

Површином блесну један зрачак звездан
И радошћу чудном испуни ми груди,
К'о да весник неба одлете у бездан
Да језерског змаја тргне и пробуди.

На водама тавним, мирно, нигде јава.
Сенке славних доба над њима се криле; —
На дну мрачном тврдо змај огњени спава;
У језеру плачу Балшићеве виле...

ПУТ СПАСЕЊУ

(На лађи „Лорен“)

Звезде, сјајне звезде; звезда небо пуно;
Моћни брод нас носи и пучину пара...
Наш Јадране плави и лепоте круно; —
Ти, радости наша, ал' и рано стара! —
Наш Јадране лепи...

... Светлуца се море, к'о да бледе сени,
Сени свих времена, уз нас тихо плове. —
Брод измиче журно по сребрној пени,
Док Смрт за њим јури целе ноћи ове; —
И ту нас још тражи...

... О, да ли се овде већ свршава патња?
Ил' је ово ковчег, ког зли дуси гоне?
И у страшном часу, кад стане да тоне,
Да нам они буду још једина пратња! —
Наш Јадране лепи...

... Сви смо будни. — Ноћас никог сан не крепи.
Погашена светлост; мрачан сваки кутак.
К'о бескрајна вечност сваки је тренутак
Ове страшне ноћи, наш Јадране лепи, —
Наша надо стара...

Ено, изнад гора већ се небо шара;
У бледо-румену облачи се дугу.
Зорин знак се јавља; нови дан се ствара,
Спуштајући благо на наш бол и тугу
Свој сунчани вео...

И гле, сад пред нама стоји живот цео,
И заволесмо га, к'о некада, страшно...
Дух оживљен суну у висине смео,
С надама у срећу, да још није касно; —
Да још није касно...

ПОД МАСЛИНАМА

(Крфски дани)

Земља, море, ћуте. — Пуст маслињар спава.
Витезе однеше на нов мегдан шајке. —
Под месецом пуним сја пучина плава...
Поветарци носе тајанствене бајке.

Једна стравна прича, из витешких дана,
У крошњама шушти и растреса крила;
Роса тихо капље с маслинових грана;
Грање тихо шапће: „Ту је војска била...“

И шапат се тихо откида са грања,
Па одлеће брзо, далеко, далеко...
Тужној земљи, где сад много срце меко,
Многа мајка, с надом, свог мезимца сања...

А горе, високо, изнад градског платна,
Један крик далеки јекну у самоћи,
К'о да пуче с вриском једна жица златна
На свемирској харфи, у јесењој ноћи...

ПРИВИЋЕЊЕ

О, да страшне ноћи у муклој осами!
Узбуркану душу црни снови муче;
Силан ветар тресе прозором у тами; —
Гром далеко негде с грмљавином пуче...

С јонских вода оркан звижди песму јада;
Хорови демона певају с њим бурно,
А узвици страже с бедема и града
Мешају се болно у овај нокурно...

Пљусак топле кише, с гласовима пакла,
К'о млазеви суза неизмерних патњи,
Сву ноћ мукло туче у прозорска стакла,
Као црни добош на војничкој пратњи...

... Нигде људског гласа, ни живота знака;
На улици пала тмина бесконачна, —
Но, мени се чини да из црног мрака
Гледају два ока велика и плачна;
И док сузом сјају две зенице њине,
Чујем шапат: „Ја сам, Отаџбина, сине...“
Чујем шапат: „Ја сам, Отаџбина, сине...“

НЕПОСЛАТО ПИСМО

(Мојој кћери)

Драго моје дете, има тако дана
Кад сумња налети да ми наде збрише;
Кида их к'о лишће са јесењих грана,
И цичи: „Ти нећеш вратити се више!“

... Драго моје дете, тако често бива
Да нам Судба овде пружи горку чашу,
Да загорча душу што о вама снови,
Да сумњом повећа трагедију нашу...

... Сећаш ме на наша устајања рана;
„Шетње покрај реке и кроз поља цветна...“
Изнад нас пролећу прва јата врана,
Док нешто опширно прича шева сетна. —

Град спокојно спава. Румене се магле. —
Тек се сунце рађа иза родних њива.
Остареле иве над водом се нагле...
Мир; — само реч наша одјекује жива.

Претресам живот, листајући стране,
Написане руком Незнаног и Вечног; —
Вирови се дижу из корита речног
И одвлаче на дно откинуте гране...

И свуд поређење нађосмо по једно;
Свуд песму живота са небесних лира;
Али твоје срце, детињско и чедно,
Пред великом тајном није нашло мира...

Немир твога срца сад се бурка јаче;
Но, твој нађ је котва, — док вихор са бродом
Завитлава грозно, твоја душа плаче,
К'о усамљен галеб над бескрајном водом...

... Драго моје дете, има тако дана
Кад сумња налети да ми наде збрише;
Кида их к'о лишће са јесењих грана,
И цичи: „Ти нећеш вратити се више!“

... Ал' кад прођу сумње; кад мину тренуци
Борбе с' Искушењем, и Вера ојача,
Ја тад видим Бога с буктињом у руци,
И светлост на резу заветнога мача.
А ми долазимо, уз победне звуке; —
Враћамо се к вама са крваве мете,
Док нас ките цвећем ваше миле руке...
... Ето, то нас држи, драго моје дете!

ВЕЧЕ

На обале ниске тишина се слегла.
Ћутљива и мрачна пружила се лука;
Црне се чемпреси, ... а свемирна рука
Над пучином већ је све звезде ужегла...

Нешто ти'о шапћу обалама вали,
Док страстеном журбом надолази плима;—
...Мај; — ал' у мом срцу веје снег и зима,
И тужно се негде одзивају ждрали...

Као зимска ружа што на мразу вене,
Тако моја нада вене, мре, и бледи,
У тренутку боном, кад живот не вреди
Ни к'о један плусак ове морске пене...

А све дан за даном једнолико плови,
И с крвавом реком у море се слива; —
Само још трепере к'о кандила жива
Успомене драге и румени снови...

ЧЕЖЊА

Пучина широка, обасјана срмом;
Месец је сав ноћас к'о од злата чиста;
Тужне палме ћуте над обалом стрмом...
Једна крупна звезда на северу блиста.

Далеке планине крије магла сива;
Плава поноћ шапће дубинама тајну. —
О, ја знам ту звезду, велику и сјајну; —
За њом чезне душа и Завичај снови...

Сад се под њом срца расплакана моле,
А уздисај сваки у небеса дира; —
Као црне харфе стрше гране голе,
Кроз њих ветар болну елегију свира...

О, ја знам ту песму ћутања и страве...
Тужна земљо моја, то су твоји гласи,
И јецање тихо с Дунава и Саве,
Док звезду за звездом ноћ сузама гаси...

ГЛАС ДАЉИНЕ

Ноћас ме је звао неко; —
 У сну ме је неко звао;
 И тргох се; сан одлете...
 Стѣњ је пршт'о у кандилу;
 Пламичак се устрептао,
 А високо на плафону
 Играла је једна сенка,
 К'о немиран дух у ноћи...

Кроз дашчице отворене
 Једног капка на прозору,
 Жмирила је једна звезда,
 Само једна крупна звезда.
 Њој у сусрет летела је,
 Ка северу, једна мис'о:
 „Шта ли они сада раде? —
 Шта ли раде наши драги?“

Сат будилник тикеташе:
 „Плачу... плачу... плачу... плачу...“

...Ноћас ме је звао неко; —
 У сну ме је неко звао...

ХРИСТ

Горе, у сунцу, блеште стене вреле,
 И суре главе над безданом нагле,
 Где гнезда вију орлушине смеле
 И слегају се облаци и магле...

— — — — —
 На једној стени што сва сунцем блиста,
 И траг још носи из људскијех рана,
 Стоји у сјају сен тужнога Христа,
 Светла, к'о првог ускрснога дана...

Стоји и слуша уништења звуке,
 И песму смрти што се Земљом шири,
 И с тешким болом пружа к небу руке; —
 С вечитом чежњом да прашта и мири...

А Отац Вечни поглед Земљи спушта,
 С божанским миром за све што се греша,
 Док Син му стоји као туга сушта,
 Што тајну Зла још не може да реши;
 То, — о чему је и на Земљи машт'о;
 Ту загонетку; то вечито — „Зашто“?

ЖЕТВА

(1918)

Три пута је страшни Косач замахнуо својом косом
у три лѐта...

Над пољима дрхтала су црвена му страсно крила,
и падаше силно класје, обагрено рујном росом...
...Богата је жетва била. —

У три лѐта жетве три...

И гледасмо ока мутна
усред поља кобно-слутна,
где четврта жетва зри...

А Косач се опет крен'о да плодове силне коси.
Грохотом се засмејао, и видесмо како носи
у огромну хекатомбу златни клас...

У свакоме класу беше пресечено срце једно;
један живот рано дат,
што без вриска умираше у суђени онај сат...

У тихоме умирању, које не зна за јауке,
дрхтале су тајне жице и чудесне;
глас којим је некад Христос умирир'о вале бесне,
и кротио буру стравну једним кретом своје руке...
...Дрхтале су тајне жице, к'о некада Христов глас...

Ћутали су сви болови, и сви крици и уздаси;
ћутале су светле душе...
док је Косач замахив'о с краја на крај целог
света,

и, осيون, упео се све животе да погаси;
сви животи да пресуше, —
стизала је жетва пета...

— И, стигла је!..

...На челику светле косе блеште зраци сунца врела,
а црвени Косач опет, по косачки, чврсто стао.
У оку му плам светлуца, зеленкасти, гневан, зао;
док му поглед зверском жудњом блуди изнад жита:
зрела...

Звизнула је страшна коса, с краја на крај целог
света,
и отпоче — Жетва пета...

...Повија се силно класје; површина сва се креће
као море, и црвено с њиме цвеће...
и црвено с њиме цвеће...

Дах чудесни, пун мириса свеже крви, на све слеће.
Све је тако стравно-лепо у румѐни од пожара;
у тренутку великоме, кад се нови Човек ствара...

ФАТАЛИСТЕ

Слетела је с треском Смрт. То беше Она
Што је увек лица ледно-насмејана;
И док су топови, к'о нескладна звона,
Испраћали душе до вечнога стана,
Она је све поље, од краја, до краја,
Ружама засула, као усред маја...

А када је светлост јесењег дана
Почела да мркне, тад је магла пала
На хиљаде ружа, — на хиљаде рана,
Као бели покров што је она ткала,
Да покрије њиме сва та лица модра,
И припали звезде изнад црног одра...

... Засташе витези под звезданим небом,
Пред жртвама бледим, на том пољу стравном;
Пред онима што се, у том дану славном,
Последњи пут својим причестише хлебом...
... Навреше им сузе, ал' их они скрише,
Док је ноћ се тавна спуштала све више. —

... Кад мрак покри мртве својом црном свилом,
И звезде се небом заблисташе јаче,
Тад сви осетише, к'о да их дотаче,
Једна црна сенка, са огромним крилом...
Познаше је добро; — а с усана бледи,
Оте им се уздах: „Како Бог нареди...“

МАЈЦИ

О, ти што си плаштом, црвеним од крви,
Огрнула горда и краљевска плећа,
Знаш ли да у свакој твојој светој мрви
Лежи наша нада, бол, удес и срећа?..

С вером у будућност скини плашт пурпурни,
Па свечану белу хаљину обуци. —
Покри те ожиљке из времена бурни',
И седи на престо, са скиптром у руци...

Осмехни се на нас са висине сталне;
Нек' страдања твоја сврше на том вису.
Не баци се клетвом на нас незахвалне,
Што све твоје жртве још признате нису...

Изгубљену децу прежали у души;
Јер смрт њина живот новом добу значи —
Извор твојих суза љубављу пресуши,
И сунцем озари чело што се мрачи...

Јер, знај, наш је топуз спреман о ункашу. —
Орлова су наших раширена крила...
Где, како са звезда синови ти машу:
— „Здраво, Мајко! — Ти нам вазда срећна
била!“

ПОСЛЕ БИТКЕ

Када се стишало све, и пала звездана ноћ,
Он је сишао доле, на разбојиште грозно,
Па, миран и величанствен, са вечним болом у души,
Стајаше усред поља, а око Њега свуд
Сама телеса и крв...

Огрнут плаштем белим,
С трновим венцем на глави,
Која се погнула тужно,
Сличан је био кипу од белог мрамора,
За општи споменик...

И Он уздахну тешко, а дотле стегнута болом
Божанствена му уста,
Шапнуше тада болно:
„Рекох, — не убиј!“

И нико ово не чу,
И нико не виде Њега,
Сем једног самртника, који, на издисају већ,
Познаде Христа и рече:
„Убијасмо, да од убица спасемо стадо Твоје...“

Тада се Христос пригну и спусти пољубац благ
На самртника чело, а разбојиште цело
Засја се у тај час...

ИНВАЛИД

У пролетњи сутон зеленог априла,
Враћао се ратник друмом, поред њива,
А чежња у њему, велика и жива,
Носила га селу к'о огромна крила...
К'о огромна крила...

Откад овуд прође година је пета; —
Читав век за оног ком' је ту сва срећа;
Ко не жели света, изван овог света,
Где га сваки бусен на детињство сећа...
На детињство сећа...

Сва брда и мора, бескрајна и плава,
Сва туђина лепа, — где се битке биле,
Све то овде тоне на дну заорава,
И бледи пред сликом ове земље миле...
Ове земље миле...

Овде га не тиште ни ожиљци рана;
Овде му се опет разведрило чело,
И веселим оком прати јато врана,
Док се у даљини већ беласа село...
Већ беласа село...

И док се по младом житу спушта вече,
И запад, још румен, у сунцу се блиста,
Далек путник скиде шајкачу и клече,
Па крст на се врже и помену Христа...
И помену Христа...

А Земља, та мајка, којој син се враћа,
Виде како суза из ока му рони,
И чу благе речи: „Сви су људи браћа. —
Христе, свима мира, љубави, поклони...
Љубави поклони...“

— — — — —
...Тишина... У селу на вечерње звони...
На вечерње звони...

РОМАНСЕ И БАЛАДЕ

ПРИЧА

У кобном тренутку видеше се једном,
И заволеше се тад за цео век;
Ал' већ сутрадан је Усуд руком ледном
Њу одвео на пут ненадан и прек...

Одлете к'о галеб... Само слика њена
Оста му у души, и њен поглед благ. —
Створила се пред њим к'о из морских пена; —
Морем дошла, морем нестао јој траг...

Пролазио тако многи дан за даном,
Но, чини су њене још имале моћ, —
А он лут'о за њом, далеком, незнаном,
И провео многу на обали ноћ...

Ту, где га је драга поздравила с брода,
И последњи пут јој чуо мили глас,
Једне ноћи ту је примила га вода; —
У њеној дубини нашао је спас...

... О љубави жаркој ове душе верне,
Певају рибари, ловећи уз крај; —
Док се ти'о нишу барке и лантерне,
Ко немирних душа лутајући сјај...

НОВИ ИКАРИ

Отмен и кавалер, без страха и мане,
Насмејан к'о зора кад се јавља дану,
Диже се к'о соко са јелове гране,
И полете к небу на свом моноплану...

Оде у висине, са песмом елисе,
И док ветар тресе крилима и жицом,
Он стиже облаке што над земљом висе,
И неста у њима, сам, са својом тицом...

Од радости срце и душа му пева,
А доле за успех друзи му се кладе; —
И док на пољани ври жагор и врева,
Мотор му одјеном загрцну се, стаде...

И тица се пропе стубоком, а тада
Обрну се кљуном и, к'о рањен соко,
У вртлогу поче да пада и пада,
Остављајућ' небо над собом високо...

А он, свестан смрти, и да нема спаса,
Лети јој у сусрет, у загрљај тајни,
И док стоји маса, нема од ужаса,
С пољане се оте један крик очајни...

... Само један врисак, једне лепе даме,
Над њим, што ту мирно окрвављен спава,
И чије се очи тад склопише саме,
Још препуне сунца и етера плава...

СЛОВЕНСКА ДУША

(Прича из наше давнине)

Давно, некад, живео је кнез,
И Словенин, Кострел Мираш, звани; —
Живео је у градишту свом,
Ал' тужно му протицаху дани...

Четир' сина имао је кнез,
Ал' три су му у борбама пала,
А најмлађег, Рашка, зароби му
Кан татарски, крвави Артала...

... Син му Рашко беше дечко леп;
Тек годину прошао десету; —
А сад Мираш оста стар и сам,
Без икога од рода у свету...

За витешке игре и за лов
Није хтео више ни да чује; —
Јад најцрњи осећ'о је он;
Јад што живот чемери и трује...

Тако прошло већ година пет,
И ни једне вести о свом Рашку,
А тада му јавише да кан
С хордама је кренуо на Влашку...

... Једно јутро, у пролетњи дан,
У пролеће, кад су воћке цвале,
Мираш крену да пронађе траг
Отмичара, крвавог Артале...

Повео је витезова цвет,
Све јунаке, по избор, од ока,
Што свом кнезу зададоше реч,
И позваше Бога за сведока...

А тада им још помену кнез,
Показујућ' у даљину плаву:
— „Ил' ћу Рашка да избавим свог,
Ил' ћу тамо да оставим главу!“—..

Но тек што су први прешли брег,
И, пред подне, сишли у равнице,
Кад зачуше одједном кроз луг
Где, уз песму, одјекују жице...

То коњаник јахао је млад,
У татарском богатом оделу; —
Тада кнежев један витез љут
Са облучја скиде лук и стрелу...

— „Жива хоћу!“ — довикну му кнез...
„Хватајте га жива, и без ране!
Жива хоћу! — Нек' каже шта зна; —
После нека разнесу га вроне!“ —..

... Сколише га. — Ал' он је и сам
Мирно стао, ту, крај кобне мете,
Сјах'о с коња, и скинуо већ
Једног дечка, шестогодо дете...

А тад кликну вес'о, у сав глас:
— „Кнеже! — Оче! — Зар не познаш
Рашка? —

Дај муштулук! — То је канов син! —
... Уморих се; — далеко је Влашка!“ —...

... Као младић, јурну к сину кнез,
И приви га на старачке груди; —
Гледну к небу; захвали, а тад,
Стукну, прену, као да се буди:

— „Син Арталин?“ — рече. — „Је л' то
ПЛЕН? —..

Ја сам срећан што те видим жива;
Али, синко, — знај, наш Давор, бог,
Неће тако; — ... нису деца крива! —...

„Погрешан је овај подвиг твој,
А за спас твој, ево, хвалим богу!
Јер црн ми је био сваки дан,
И сузу сам ја пролио многу... ”

„Ти, к'о велиш, освети је ред...
Нек Артала сад за сином плаче!
Не! — Јер од ње, од освете, знај,
Милосрђе словенско је јаче!“ —..

Затим дечку окрете се кнез:
— „Не плаши се, дѣте; нисмо хале...
За три дана видећеш свој дом; —
Бићеш опет код свога Артале!

... „Друго ти си, а друго је он. —
Ми рачуне наше ћемо знати...
Мирно путуј; чувао те бог,
Мада земља због твог оца пати!“ —...

Затим плѣсну кнез дланом о длан:
„Два витеза нек се вољно јаве
Што ће с дечком кренути на пут; —
За њега ми јемче њине главе!“ —...

... Тако рече племенити кнез,
А сто руку дигоше се тада...
Сви су вољни, но, избраше два; —
И још јагње узеше из стада,
Где заноће, да утоле глад...

Остали се кренуше у град. —
Кнез са Рашком јахаше на челу,
А свуд песме јекнуше и свирке; —
Свуд их цвећем китише пастирке,
На пролазу, у свакоме селу; —
И све тако, до пред кнежев стан...

А кад стиже гозбе осми дан,
 Јекну хѳрна пред веселим градом; —
 То витеза вратише се два,
 И Татарин један, с дугом брадом,
 Што га шаље с даровима кан...

А ту беше многа дивна ствар:
 Скупа амбра, бисер, шлем од злата,
 И аздија (младом Рашку дар) —
 Сва коласта, од скута до врата...

Поврх свега још и диван ѿт,
 И порука од кана Артале:
 „Хвала, кнеже! — Од сад си ми брат! —
 Знај, од данас, све су мржње пале! —
 Добротом си збрис'о жеље зле...
 И реч дајем: Док ја живим, знај,
 Од нас биће мирно твоје тле; —
 Нек крвавој игри буде крај!“ —

... Кад поруку прочитао кнез,
 И реч мушку татарскога кана,
 Зазвонише бандуре и цитре; —
 Сви витези кликнуше од реда,
 И атове разиграше хитре,
 Па весеље траја још три дана;
 Док је Мираш, јуначина седа,
 Хвалећ' живе, помињући мртве,
 Приносио боговима жртве...

БАЈКА О СИРЕНИ

Једне ноћи, пуне звезда, причаше ми морнар стари,
 Док је море брод нам брзи љуљушкало на свом
 крилу:
 ... „Давно, негде на пучини, ловећ' рибу, ту рибари,
 Извукли су мрежом својом уловљену морску вилу.

„Заплела се њена коса и коралне њене гривне,
 И заман се отимала и шибала снажним репом; —
 Узаман се праћакала и морила руке дивне; —
 Напослетку клонула је пред судбином својом
 слепом.

„А рибари? — Шта би с њоме? — За њих беше
 много фина! —
 И што такав лов једанпут можда у три века бива,
 Однеше је младом принцу, а он њима сто цекина,
 Јер, чим лепу вилу спази, занесе га љубав жива...

„Шта ћеш са ном, царевићу?“ — људским гласом
 вила рече. —
 „Угинућу без дубине. — За земаљске нисам сласти.
 „О, пусти ме на пучину, а ја ћу ти свако вече
 Отпевати песму што је изнад греха, изнад
 страсти...“

... „Принц је слуш'о и размишљ'о. — Ломио се
 шта да чини. —
 Напослетку решио се; на руке је нежно узео; —
 Однесе је опет мору, и ње неста на пучини,
 А њему се у очима заблесташе болне сузе...

... „Од то доба поморци су, у звездане ноћи ти'е,
 Често чули дивну песму; слушали је много пута. —
 То сирена, к'о уклетата, мртвом принцу песме вије,
 Док његова тужна душа крај обале вечно лута“...

А затим моћним дланом о длан, насмејан, пљесну
 Брама,
 И опет све се смрче; нирванска паде тама,
 И тада виде Буда, и некад принц Готама,
 Да се и сувише тужно свршила његова драма; —
 Па седе скрушен и сетан, ту, крај Бrame, оца свог,
 И заплака се ти'о, с кајањем, млади Бог...

ЛЕГЕНДА О ЧУДНОМ ПЕВАЧУ

Убога певача, с бандуром у руци,
 И с торбом о плећи, једно летње вече,
 У планинској шуми сretoше хајдуци; —
 Стадоше пред њега, а један му рече:

„Добро си нам дош'о, и за срећу стару! —
 Гост нам бићеш мио и ноћас, и сутра. —
 По вечери своју удеси гитару,
 Да нам певаш песме до раногa јутра!“ — ..
 — Тако је то било...

Поклони се певач; шта би знао друго,
 Већ удеси жице до јаснога звука; —
 По вечери тад је он певао дуго,
 А слушаху песме дванаест хајдука...

... Певао је певач, док је друштво пило. —
 Певао је старе скаске и баладе,
 А дукат по дукат пад'о му у крило,
 И капљице рујне са плаве му браде...
 — Тако је то било...

... Ориле се шумом рапсодије јасне;
 Звониле су жице све звучније, јаче;
 Док одједном певач, ове ноћи касне,
 Спази где дружина притајено плаче...
 — Тако је то било...

... Буктала је ватра у хајдучком кругу,
 И блистале сузом све хајдучке очи; —
 Залуд је дружина сакривала тугу;
 Што у души бива, то суза сведочи...

А кад суза вруктом из душе потече,
И отврдло срце она поколеба. —
И к'о да је чудни певач, ово вече,
Послат са задатком и налогом с неба...

Јер сутрадан, зором, када су хајдуци
Већ спавали чврсто, — тако прича каже, —
Нестао је певач с бандуром у руци,
Чак га не видеше ни хајдучке страже...
— Тако је то било...

Кад свану, и небо поче да се плави,
Устаде дружина; дрем с очију гони,
И виде где блеште дукати у трави,
(Ни једнога певач није собом пон'о! —)
И чу где дубоко из долине звони
Манастирско звоно...
— Тако је то било...

... Први пут, тог јутра, дванаест хајдука
Поскидаше капе са чупавих глава,
И свима се крену на крстење рука,
А душе обузе кајање и страв...
— Тако је то било...

... Десет каравана прође тога дана. —
Богат плен; ал' нико пушку и не таче;
А далеко звоно, из бојјега стана,
Јецаше долином све јаче и јаче...
— Тако је то било...

... Тад дружина крену трагом светог звука,
И у правцу крста што на торњу блиста;
А кад стиже тамо дванаест хајдука,
На дверима златним угледаше Христа
Где седи крај Оца, уз десно му крило,
И познаше тада синоћњег певача...
— Тако је то било...

САДРЖАЈ

	Страна
* * * (Посвета)	3
ПО ВИСИНАМА И ДУБИНАМА	
Жеља	7
De profundis	8
Псалам	10
Зимски дан	12
Небеска механика	13
Сећање	15
Симфонија прошлости	16
Проста песма	18
Куда?	20
Ка звездама	21
У вихору	22
Ђутање	23
Младом песимисти	25
Визија	27
Резигнацији	29
Кроз Нирвану	30
Зашто	31
Њему	32
На пучини	32
Оче наш	33
Мојој кћери	34
Песма Земље и Живота	36

ИЧВ. СР.
48774

	Страна
L' AMOUR PLATONIQUE	
Пролог	40
Са звездама	42
Прича	43
Јесење вече	44
Сећаш ли се	45
Јесен	46
Писмо	47
На Дунаву	48
Вас две	49
Изнад Земље	50
Крај обале	52
Слутња	53
Пред крај	54
Себи у албум	55
Стара прича	56
Исповест	58
Епилог (Писмо)	59
Finis	61
С БОЛЕСНИЧКОГ ОДРА	
Сутон	65
Погреб	66
Nocturno	67
„Бесмртност”	68
ЖУЧНЕ И ВЕСЕЛЕ РИМЕ	
Паук	71
Тренутак радости	72
Гаврани	73
Земља	74
Глаголска мењања	76
„Стари и нови”	77
Сањарије	78
Срце	79
Античка визија	80
Вечерњи мотив	81

	Страна
Јесења пасторала	82
Источна прича	83
У цркви	85
Post festum	86
ТИШИНЕ И КРИЦИ	
Пролетња ноћ	89
Шапат лишћа	89
Инвалид	90
Метеор	90
Пред свитање	91
Јесен	92
Двобој	92
Прича о старом вуку	93
Очи	94
Дон Кихот	95
Сен тишине	96
Крик на води	97
Палма	98
Тишине и крици	99
Шкољка	100
СНОВИ	
Сањалице	103
У лову на шљуке	104
Самарићанин	105
Сећање на стари парк	106
Из давнине	108
Снови	109
Јаблани	110
Несаница	111
Дани и ноћи	112
Рушевине	113
* * *	114
СА НАШЕ ГОЛГОТЕ И ЦРВЕНИХ ЊИВА	
Жртвено бдење	117
Повлачење	118

	Страна
Глад	119
Дечани	120
Песма у међави	121
Српски Прометеј	122
Сећање	123
Скадарско језеро	124
Пут спасењу	125
Под маслинама	126
Привиђење	127
Непослато писмо (Мојој кћери)	128
Вече	130
Чежња	131
Глас даљине	132
Христ	133
Псалам Давидов	134
Жетва (1918.)	136
Фаталисте	138
Мајци	139
После битке	140
Инвалид	141
РОМАНСЕ И БАЛАДЕ	
Прича	145
Нови Икари	146
Словенска душа	147
Бајка о сирени	151
Будина младост и крај	152
Легенда о чудном певачу	155
